МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАЙIКХЕТА!

СЕРЛАЛО

Свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIайн обкома, Нохч-ГIалгIайн АССР Лаккхехьарча Советан Министрийн Советан орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЙЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 134 (3991). ШОАТТА, 7 ноябрь 1964 шу. Мах 2 кап.

СИЙЛЕ ХИЙЛА ХЬА, СИЙ ДОЛА ОКТЯБРЬ!

Целинерча ахархой толам

КПСС Центральни Комитетон СССР Министрийн Советон мехка хлата ресурсаш алсамбаьхарх гIуллакхаш юкъе доккха дакъа лаьцнарах дакъхьала бийцар Целинни края ахархойн беррига къахьегамхойн. Края ахархоша укх шера хлата культураш чIоагIа хьуйкъа а йий. Дахьен амбарашка 680 миллион пуьт хлата чу а тессий. цу дакъе 594 миллион пуьт кIа а долаш.

Лаьцна боккхачу хапна белгалдоахий, целинникаша дIахо бода-ча хана а хлат, хухх, шура, тха, кхийолг юрта боахана продукташ дукхагIа ахар а пачхальклента йохкар а духха къовсам леттабергдахарах тешам хилар.

(ТАСС).

СССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Ноакъост Рихард Зоргена Советски Союза Турпала цIи яккхар хьакъехьа

Дахьенна хьалхашка йоккхий заслугаш хиларах а цу дакъе къонахчан турпалхаллы гойтарах а Советски Союза Турпала цIи дойла венначa ноакъост Рихард Зоргена.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель А. МИКОЯН.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 5 ноябрь 1964 шу.

Сийлахь-боккхача Октября — 47 шу

47 шу хьалха, 25 октябре (7 ноябре) 1917 шера социалистически революци хилар Россе. Дерригача хьалха дIадахача исторе а большевикий ленински парте а кийчъяь да революци дуIа хьагсапе чекхъяьлар тIехьайнсан къон хиначa Россе. Йохаяь дIаяьккхар капиталистийи помещикийн йоххаенна строй, пролетариата диктатура дIаоттайир, хьайир кердача тайпара йола пачхьалкхе — Советски социалистически пачхалкхе, кердача тайпара демократи — къахьегамхошта йола демократи.

ВIалдухьал латта цу система а хиннa декъаделар дуне. В. И. Ленина дешаца аьлча «цу зама хувцалу юкъ хиннa ера Октябрьски переворот исторе чу». ДIайолаелар капитализм хIалак хула, коммунизм котйоала зама.

Геттара кIезига ха я исторе 47 шу. Цхьабакъда, цу исторически лоацача хана, дукха халонаш эша а еш, дунен тIа эттара хьалха цкъа мехка социализм хьалйир советски халкъо. Цхьан хана тIехьайнса хиначa Россе экономика, техника, Iилма, культура дегIайоалаеча дуне цецдоеккхаш доккха толамаш даьхад цу кIезигача шерашка.

ЧIоагIа хьинар айдеина къахьегаш да советски халкъ коммунистически общество хьалре программа, КПСС Програмаи кхоачашъяра, беррига низ тIабахийта кхоачашъю парте XXII съезда решенеш. В. И. Ленина васкеташ кхоачаш а деш, керттера теркам экономически дешаште тIабахийтаб партен вай мехкарча къахьегамхошен, наьха вахара хьал лакхду, толамашца кхоачашду коммунизма материально-технически база хьалре, керда общественни отношенеш вIаштIехьъяхара, керда саг хьалкхеваре дехкар.

Адамашта дага да хиннача тайпара дегIабенаб вай мехк. 1913 шерашца кийсдича 52,8-заза лаккхъеннай 1963 шера Советски Союза промышленни производство. Англи, Франци, Итали, Канада, Япони, Бельги, Нидерланды яхача ворхI пачхальклехенчул дукхагIа арахец вай хIанз промышленни продукци.

США-л гаьнна хьалхаьяннай Советски Союз хIара шера тIакхетачу чонагея болатагея, боаккхача кIорага, аьшка рудага, мехкдаьттага диллача, тепловозаш, электровозаш, тракторaш, хлат чуийлу комбайнаш, цемент, эпташ, цхьайола кхы промышленни продукци арахецарга диллача.

Къаьстта холуш да коммунизм хьалхьеча даьха толамаш Российски импере йистошка даьхача халкъаша укх 47 шера баьчаиськъага хьежача.

ЧIоагIа дегIаенай Советски Iаьдал латтача шерашка НохчГIалгIайчен промышленность. Къаьстта чехка дегIаенай мехкдаьтта доаккха, мехкдаьтта чакхдоакха, химически, машинаш ю промышленность, электроэнерги йоаккхилга. Доккхий толамаш даьхад юрта боахам дегIабоалабеча. Дика хьийкъай укх шера республика колхозашен совхозашен дIайийна хIамаш. Хенахьа чуйнад из бола ялат, тIехкхоачашъяьй из пачхальклехенга дохкара план. Чуйна а пачхальклехенна дIаенна а йоалаш латт хьажкIаш, шекара свекла. Дикка дегIабенаб республике хьайбай боахам.

Республика промышленни предприятешка, гIишлошъяча, колхозашка, совхозашка баллаш деш ба коммунизм хьалъелга шоай вахара мaIан лерхIа эзараш бола тIехбаьнна дика къахьегамхой.

Дукха дика гIулакхаш карагIдьяннaд укх шера Октябра сийна эттара хьалха яхь йоаржаьча «Грознефтехимстрой» яхача треста № 9 йолча СМУ—коллективана. Из я Грозненски химкомбината синтетически этилови спирт арахецача цеха шоллагIа аргIа бола бе йолаялийтар, дукха кхы лоархIаме балхаш даьр.

Е укх тайпара масал. ГIорваьнача кубански механизаторо В. Первицке кулгаца болх а ца беш хьажкIаш кхею аьнна хезача цун технологех болх бе волавелар Наьсарен производственни управлене «Октябра 40 шу» яхача совхоза механизатор Даурбеков Яхьъя. Гектара тIара 65 центнерал совгIа хьажкIаш чу я дага ва из укх шера. Иштта дика хьувкъаьяй хьажкIаш цу совхозерча Кодаев Вахьауддина, Урус-Мартана производственни управлена «Лермонтовский» совхозерча Матаева Берсас, кхыбараша.

Доккхий толамаш даьхад вай мехкарча халкъаша культура дегIайоалаеча а. ХIанз саг цецвалаш Октябрьски революци хилалехьа шоай меттала йоазув а доацаш хиначa нохчийи гIалгIайи меттала кIанз массехк газет арадувл, театри дегIадена художественни литературеи да аьлча. Советски Iаьдал отталехьа пIелгашца дагарбалла мара лаьккхара образовани йола нах ца хиначa метте эзараш ба хIанз лаьккхарен юкъерен образовани йола нохчийи гIалгIайи.

Къахьега бокъо хилар, нах боацаш дарба дар, болх бе могаргдоацаш кIалхисача е воккха хилча пенси далар, царех тарра дола дуккха кхы революце беркаташ советски саг хьогте а ваьнна хIамаш да. ХIьта дукха рузкъа да кхаш капиталистически дуненo хестаеча Америке миллионаш нах ба бе болх а боацаш къахьегамa биржа наIараштa юххе аргIагIа латташ. Бе болх боаца нах шерагара-шерага дуккагIа хул цига.

Дерригача дунен тIарча прогрессивни адамо ший кхайкаю негрaшка ца дешийтача американски расисташта. Iалаьмате воча хьала тIа ба кхыча дуккхача капиталистически мехкашкара къахьегамхой. Амма нахата Iазап оэийта ха дIайоалаш латт. Денгара денга шерлу цу мехкашка пролетарски болам, ди тIехьа лаккху къам мукъадахара къовсам, из къовсам чIоагIа хьаллоац Советски Союзо.

Ерригача континенташ тIарча наха дика хов хIанз Октябрьски революци хилча дена капитализм дIалаьк хила йолаеннилга, цо капитализмагара социализма доала керда зама, дерригача дунен тIа социализми коммунизми котйовла зама хьайийлалга. Дерригача дунен тIарча адамаша тIемашта дукхьал, машар бахьан лоаттабечa къовсама чIоагIале я Советски Союз.

Даькъала хилда Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 47 шу!

ХЬОНА ТХА СОВГIАТАШ, ДАЬХЕ!

Доацхийча къахьегама толамаша накъа баьхкаб дерригача дунен дезача Цlейна Советски районера Ленина цIерахча колхоза къахьегамхой.

Шера планах 1100 центнер шура йоахка езача колхоза хьайбаш лелалерша пачхальклента еккхар 1110 центнер шура.

Дика толамаш даьхар колхоза дукагIа йолча доярка Байсаева Совпата. Халача лоамаш хьалашка шере плаш 1100 килограмм йолча хIара ше кхоабаш болча Iаттагаре 1120 килограмм шура ккахай цо 10 бетта. Дезача деношка макуала дукхагIа шура ккхар дукха ших а доккхий делхараш тIанйна къалъет хьайбаш лелалераша укх деношка.

IIейна дика совгIат кийчдаьд колхоза кхархоша а. Чуйнай 220 гектара тIара хьажкIашка 28 гектара тIара картолаш. ХьажкIаш дика хьувкъаьйир Бесултанов Iаддал-Къаьтара, Мулыпаева Халипата, Хасарова Айшат, кхычар.

А. РЫЖКО.

* * *

Дезача цIейна сийленца накъа лхара вIаши социалистически яхье а яьйна, хьажкIаш совгIа йоа а да еш чуэцара къовсам дIаболабир Наьсарен производственни управлене «Наурский» совхоз Ядарерчен Ткъанакъонгий-Юртарчен отделенеша. Дукха ха йоацаш хоам бир цу отделеней механизатораша хьажкIаш чуйна яларах.

Яхье котало яьккхар Ядарерча отделене механизатораша. Дика толамаш даьхар укхаза дукагIйолча хьажкIаш лелаеча нов. Чариева Мухьмада. Шийна 150 гектар хулача участка хIара гектара тIара 30 центнер фуалъфа хьажкIаш чуйнар цо план 24 центнер мара йоацача. Иштта дика хьоккалаш даьхад Ткъанакъонгий-Юртарча отделене а.

А. УРУСХАНОВ.

* * *

Цlей сийна кьрхача яхье котбаьннаб Наурски производственни управлене «Терский» совхоза шурай ферма къахьегамхой.

Хьинар цIекхха лох ца доллийташ болх баьча ферма коллективо вIаштIехьдаьннад шера планах 4018 центнер мара шура ккха ца езача итт бетта 5030 центнер ккхa.

Шоай производственни управлене фермашта юкъе Октябра сийна кьрхача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхар из коллектив а. Из толам баккхара дика къахьийгах доярхаша Кондиева Навсата, Бойченко Евдокиис, Мовсарова Бамас. ХIара кхоабеча Iаттагара шера 2700 килограмм шура ккха аьнна тIайца дехкараш хIанзалехьа тIехкхоачашдеш 2600 — 3000 килограммага кхаччалца шура яьккхай цар.

Д. ПОЛЯКОВ.

* * *

Хьалхашка аьтта социалистически декхараш дина кхоачаш а деш таханарча дезача денна сийленца нохчийн «Горскнефта» НПУ коллектив. Вордан мехкдаьтта доаккхара итт бетта плаш 20-ча октябре кхоачашъяьй мехкдаьтталхоша. ХIанзалца ца плаш къахьегамца совгIа дьадаьнна мехкдаьтта 161 эзар сома маьха да. Къахьегамa массаро дика лелх а цо арахецача продукцига дIабода мах лохбарах пачхальклехенна кхаьхадеча 183 эзар сом да.

Цхьанкхъ минута ха эзаь ца йоаш мехкдаьтте промысла управлене дерригача бригадашa, сменашa, участкий коллективаша къахьегамах даьхад укх толамаш. Царна юкъе я мехкдаьтта доаккхар А. Чикова, Р. Эльдарова бригадаш, кхычар.

Е. ГОРЩЕНИН,
«Горскнефта» НПУ къахьегама отдела начальник.

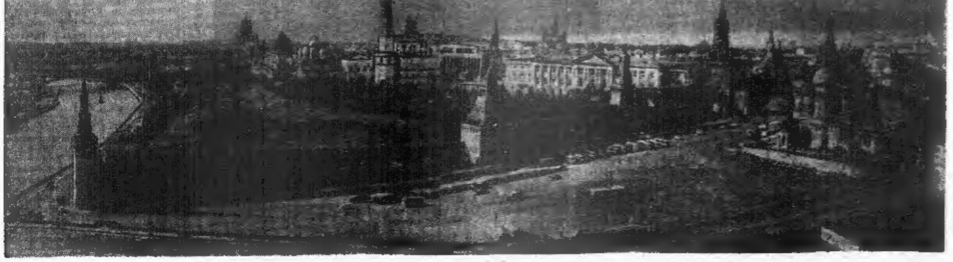

Москва тахан. Москворецки Набережнера хьежача гуш я Кремль.

В. Будин сурт.

ТАСС фотохроника.

СССР ОБОРОНА МИНИСТРА ПРИКАЗ

1964 ш. 7 ноябрь. № 246 г. Москва

Новкъостий салтийи матросаши, сержанташи старшинаши!

Новкъостий эпсараш, инаралаш, адмиралаш!

Тахан советски халкъо цун дезал денча Гермешарча Низамаш дезду Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 47 шу дизар.

Из деза ди вай Даьхене белгалдаьннах коммунизм хьалъяра дерригача доакъошка керда толамаш доахача хьане.

Дерригa дуне цецдаьккхад космос караерзавеш советски наха дийхача Iалаьмате йоаккхача котало — кхо космонавт тIа а волаш «Восход» яха кема сигалдахийтаро.

КарагIдаьннача толамашца гордаь кертен къахьегамхой даг увуттаду коммунизм котъяккхар дукха дIахо а йоккхий исталонаш яхара тIехьа. Дукха езача Коммунистически партенеи цун Центральни Комитетеи гонахьа айкха ихета а денна советски халкъ бIубенна дода сийлахь-воккхача Ленина хьехачa новкъа, КПСС-а XX-ча, XXI-ча, XXII-ча съездий решенеш тIа оттаь генеральни лини лоразгIа ца йоалийташ кхоачашъя.

Коммунистически партен Советски правительствaи хьинаре а хадденза а дIакхуь тайп-тайпара общественни строй йола пачхальклхенеш машаре яхара ленински политика, тIагIертта къовсам лоаттабу дунен халкъашта юкъера кховкам дIахо а малбара, дунен керда тIем ца хилийтара тIехьа. Машарен халкъашта юкъерча деттагIлони из политика чIоагIо хьаллоац дерригача прогрессивни адамаша.

Баьнда, цу хана чуэь советски наха дицдалийтац машарен халкъий лазармзланнеи цIенхаштта зуман дергдола шоай гIуланх хьевде кийча дола империалистически агрессиеи низаш дунен тIа долаш хилар.

Цу хьалашка Коммунистически партеи советски халкъеи денза дарг мел деча ду Советски пачхальклехен оборони низ чIоагIбаре, тIемa низаш тIом бода гезал лаккхъяре.

Боарзи боацаш шоай халкъа тешаме бола советски тIемахой фона хьаш тIом хьебарашa лелавеча гIуланхашна, тешашне парою Советски Союза инаранна. Социалистически мехкий эскарашца деча эскарашца цхьана ум массаза а кийча ба моллагIа а агрессор вохаве, могехьа сецна из вай Даьхенеи социалистически содружества мехкашеи тIамкоале.

Новкъостий салтийи матросаши, сержанташ а старшинаш а!

Новкъостий эпсараш, инаралаш, адмиралаш!

Аз даьккхала дувц шу Цlейца — Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 47 шу дизарца. Эскарен Флотен пачни состава боевой политически кийчо еча, тIема гезал эргайоахаш тоаеча, дисциплинеи порядокеи чIоагIъеча, бIухаш тIема дика кийча хулга Iалашдеча дIаха толамаш дехар лея сона. Фенал йолаш хила, сийрда бIарг кхоабеш лоруда коммунизм хьалъеш деллича вай халкъа исторически карагIдаьннарaш.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 47 шу дизар белгалдаьккхаш АЗ ПРИКАЗ ЛУ:

Тахан, 7 ноябре, вай Даьхен столице — Москве а, союзни республикий столицашка а, хIьта иштта городашка-турпалашка а тхьаь итт артиллерийски залп кхуш салют е.

Даькъала хийла вай низ бола Даьхе — Советски Социалистически Республикий Союз!

Даькъала хилда сийлахь-доккха советски халкъ а цун турпалхьа ГерзашIара Низаш а!

Сийле хийла Советски Союза Коммунистически парте — вай еррига исталонаш яхара дегаш увуттадер а ум йоахилга вIаштIехьдоахар а!

СССР оборона министр Советски Союза Маршал Р. МАЛИНОВСКИЙ.

«ІАЬРЖАЧА ДОШО» ФОРД

Нохч-ГІалгІайчи мехкдаьттин гали йолга хон ІалаьмаІе дукха ха я. ПхьаІ юкъа вайцига хьадоакхаш хиина мехкдаьтта наьна санна кІезигделар. Их чакхдоккха заводаш па совцийтар дукха хьмчахьара па хьаьІакхалья дезаш эттадар цу хана гІулакх.

Цудухьа вахара лІадийха хІама да лохарча мела тІа «Іаьржа дошув» дий хьожилга.

Вай республика мехкдаьттахошта дицлургаш 1956 шу. Бурув деттача Карабулакски контора нов. Бородаинций керте латтача бригада яьккхача скважино кІедж техар. Мехкдаьттан гален дарда тІа химически берда промышленность хІанзалца на хиинача тайпара сиха дегІаяра верда оагІув хьайийлар цу гІулакхо.

Дукха ха ялалехьа МагІалбике кІедж а еттаю мехкдаьтта тела керда кІоарга скважина болх бе йолайлийтар нов. Авраменко мастер волча бригада, цул тІехьагІа хьайийлар ІаьлиЙ-Юртара № 100 йола скважина.

Дукха мехкдаьтта цу скважинаш бола бе йолаелар Заманкуле, Хаян-Керте. Укх шера февраль бетта № 45, 49 йола кІедж етта скважинаш эксплуатаце дІаеннай Эльдарово яхача а. Цига хІанз а тохкама балхаш деш да. Кастта «Іаьржа дошув» тела йолалургья № 46, 48 йола скважинаш а.

Балха тІа доккхий толамаш доакхаш кьахьег уж ерригга скважинаш яьхача «Грознефта» объединене бурув деттараша. Бурув деттара технологи махулла органьккха толеш, толамагІен цна дукхагІа болей оборудовани, инструмент юкъехухьаш кІапа пар майрра бурув тох 3900—4000 метр кІоарга йолча скважинашта.

Советски Союзе эгара хьалхагІа 5,5 эзар метр кІоарга скважина яьккхараш а Нохч-ГІалгІайчен бурув деттараш ба. ХІаня массанена а йовз № 1 йола Галюгаевски скважина.

Наьха хьинарон хьаьхьалон хьайийлаш лаьтто доккхаьяь хиния гавзаш. Къилбасела Кавкаге эгара йоккхагІчарех я хІана вай мехкдаьтта доаккха промышленность.

Октябра сийна яхье баьнкача Нохч-ГІалгІайчен мехкдаьттахошта укх тІеххьарча иттаю шерашка па хиннача тайпара дегІадоаладаьд укх шера «Іаьржа дошув» доаккхилга.

Къьастта доккхий толамыш дарьхад МагІалбикерча цхьоалагІчен кхоалагІчен мехкдаьтта промыслаша. ІІаьхий традиция йолаш я нов. Паук керте датта цхьоалагІча промысла коллектив. Сийлахь-боккха Даьхен тІом болча хана хьинара къахьегарах Ленина ордененнай цунна. ХІанз а дегІаухаш а шерлуш а латт къахьегаца традицеш. Кердачунна тІакхувш хиларца, мехкдаьтта данкхара технологи тоае гІерташ хиларца белгалбаьнна ба цу промыслера бригада мастер [illegible] Тхостов, инженер Фунтиков, [illegible] дукхабараш а. Ден-буе ши [illegible] гаргга тоги мехкдаьтта луча № 810 йолча скважина тух Іовдалара дукъала йола хорооприятеш кайчаьнай цар. ХІанз дерригга мехкдаьтта яьлуш я низ бола скважина.

Промысла коллективо толаме кхоачашъяьй укх шера итт бетта плав. Тахана хьа дента кхаччалца планал совгІа иттаю эзараш тоннаш мехкдаьттен миллионаш кубометраш газ а яьккхай цига.

Дог гІоздоаккхаш да Албагачиев Ахьмад керте латтача коммунистически къахьегама цІи делаьча «Малгобекнефта» НПУ кхоалагІча промысла гІулакхаш а. Укхаза а планал совгІа дукха мехкдаьттен гази яьккхай. Цу промысла скважинашка массаза леттІа порядок я, цІенъях а басар хьекха а я ерриг оборудовани. Массанальчул дикагІа пайда ед укхаза скважинех.

Лакхара толамаш доах «Горскнефта» мехкдаьтта промыселон управлене коллективо а. Укх шера яьс бетта планал совгІа эзараш тоннаш «Іаьржа дошув» миллионаш кубометраш газ яьккхай цо. ТІегІертта а творчески а болх барах хьадаьннад из доккха беркат. Промысла инженераши болхлоше лоадцача хана № 45, 49 йолча Эльдаровечи скважинашка трубопроводаши трапной установкеи а яь цигара мехкдаьтта Грозне заводашка хьадоагІийга вІашІехьдаьккхад. Дукха капитальни затраташ а ца еш хІана йолча газопроводех пайда а эцаш трубашкара давлени шозза лакх а яь хьайт Іалама газ а.

Велгтала дика къахьегаш Октябра цІейна накъа баьккхай «Старогрознефта» НПУ цхьоалагІча промысла мехкдаьттахой а. Планал совгІа арахийнад итташ эзараш тоннаш «Іаьржа дошув». Къаьстта хьинаре болх беш я къона специалист нов. Хачатуров керте латта Хали-Кертера участок.

Пачхьалкхене хІама кходац мехкдаьттен гази йоаккхилга дегІадоаладара, цун ларда тІа химически промышленность дегІайоалаяра. Укх тІеххьарча хана болх бе йолалийтай йоккхача диаметрах йола МагІалбик-Грозный яха магистральни нефтепровод. ХІана Грозненски мехкдаьтта чакхдоачача заводашка сихагІа хьакхоач бедал. Хьалъях а хьакха Вознесеновке эксплуатаце дІачуеннай эзараш тоннаш мехкдаьтта лаьттаду резервуари цара. Кастта хьалъях ергье Карабулакски газобензинови завод, Борис-Сура центральни трапной установка, МагІалбик-Грозный яха магистральни газопровод. Уж стройкаш бола йе йоалаелча грозненски химически промышленносто машие бедал хургья. Цу дерригача гІулакхаша яхы а йоккхагІа торонаш хьаелл республика мехкдаьттен химически промышленность дегІайоалаяра.

И. ЛЕГКОВИТОВ,
«Грознефта» объединена мехкдаьттен гази йоаккхача отдела начальник.

ХАНАЛ ХЬАЛХА БУВЛАРАШ

Семилетка план ханал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь йоржаьй Грозненски нефтемаслозавода установкай коллективаша. Цу яхье хьалха латтачарех я Сергеев Тимофей Епифановича кулгалду № 19 йолча установка коллектив. Коммунистически къахьегама сийлен цІи делаьча установка технологаша валови продукци арахецара яхх шера план кхо бутт хьалха кхоачашъяьй, хІанзлехьа 7-ча шера чотах арахийца продукци эзараш тоннаш я. Арахецача продукцега дІабода мах лох а беш дикка къахьегама овсарле лакхъярах установка технологаша укх пхе шерен итт беттен Российски Федераци 30 миллиард фонда юкъедихьад 676 эзар сом ахча.

Уж къахьегама толамаш лох ца деш сийленца накъа еннй установка коллектив дезача цІейна. Валови продукци арахецара итт бетта план 16-ча октябре кхоачашъяьй цо, хІаьта октябрь бетта план 118,7 процент кхоачаш а еш, пачхьалкхена кходаь ахча эзараш сомаш да.

Сурта тІа: (аьрдехьара аьттехьа) № 19 йолча установка начальник Сергеев Тимофей, оператора гІоьча Лазунова Нина, оператор Журкина Евдокия, йоккхагІа йола оператор Попова Валентина.

И. Пливов сурт.

ХАНАЛ ХЬАЛХА БУВЛАРАШ

Хьалхашка латта социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдеш дукхахача установкай коллективаш а Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача заводо.

Къаьстта дика къахьегаш толамаш дахарца белгалаьлина я Пушкина Елена Петровнас кулгалду № 11 йолча установка коллектив. Коммунистически къахьегама сийлен цІи делаьча цу коллективе валови продукци арахецара ялх шера план 15-ча июле кхоачашъяьй.

Укх шера тІайІца хиина социалистически декхараш а ханал дукхаа хьалха кхоачашде дош деннад установка технологаша. Мехкдаьтта продукци арахецара итт бетта план [illegible] кІира хьалха кхоачашъяьй цар. Арахецача продукцега дІабода мах лохбарах пачхьалкхена кходаь ахча 80 эзар сом да.

Сурта тІа: оператор Назаров Николай, оператора гІоньчаш Саурин Александр и Липонова Антонина.

ГІИШЛОНХОЙ ДОШ — ЧІОАГІА ДОШ

Октябра 47 шу дузара мадоагІдара яьнъа даха республике эгара хьалха социалистически яхь дІайолайир тха коллективо.

ГІишлонхой дош чІоагІа да. 27 октябрь тІакхоачаш 10 бетта йоагІа гешподрядах йола пачхьалкхен план 111,4 процент кхоачашйир, цунна тхоай низаца 106,5 процент а еш.

9 бетта даьча гІишлой-монтажни балхашка дІадодар планах довгІачул 3,3 процента сихтии лаьрхІача 8,5 проценти доккхаьд, вешта аьлча из балхаш доаш российски комплекс 158 эзар сом деннад оаха.

СМУ-9 коллективо хьай а яь болх байта дІаеннай Грозненски крекинг-заводе Г-18, 21-1 яха установкаш. Грозненски химически комбинате социалистически объекташ, нах чухо[...] мере па безаш хьалдаь даьхад Черноречье яхача поселкера, хІара дар 32 квартирах латта кхо цІа, нах [...] хиннаштех цІі [...].

[...] дола толамаш даьхад Октябра хьалхара яхь дІайолаьча СМУ-9 коллективо, цун бригадаша барт тайна а тІегІертта чІоагІа а къахьегарах.

Октябра хьалхарча яхь байрах лакха лоттийр Бисултанов Занидзе, Чохаев Сайпуддина бетонщикий, Говоров Михаила, Кузьминов Ивана отделочникий, Мамин Анатоле, Мочнев Ивана арматурщикий, Мальков Алексей каменщикий бригадаша, кхычар. Дийнахьара задани балха 6 сахьата кхоачаш а еш, вовхІагІча сахьата болх бу цу бригадаша химе объекташ чехкагІа эксплуатаце дІалара тІехьа. ХІара денна балха норма 120—140 процент кхоачашъю.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 47 шу дизара сийна лаьцача яхье доккхий толамаш дахарах 60 совгІа волча гІишлонхочоа граматаш, социалистически яхьа отличникиа значокаш еннай, СМУ-9 а «Грозхимнефтестрой» треста а сийлен доскаш тІа яхийтан. Уж ба бетонщикий бригадир Горлова Валентина, мастер Бинбаева Светлана, кузнец Иванов Василий, плотникий бригадир Бургантинов Виктор, слесарий бригадир Путиков Лена.

СМУ-9 коллектив бІубенна я ше семилетка алхагІча шера план ханал хьалха кхоачашъергхилара.

В. ЛЯПИН,
«Грозхимнефтестрой» треста СМУ-9 партбюро секретарь.

Планал совгІа

Къахьегама дика совгІат кийчдаьл Октябра дезача цІейна Грозненски консервни завода коллективо. Валови продукци арахецара итт бетта план 104,3 процент кхоачашъяьй цо. Планех лаьрхІачул совгІа арахийца продукци 37 эзар сома мехьа я. Ленина дош диззе кхоачашдир. Даьхача толамех кхоачамбеи бий зап-ан болхлой. Цар дош деннад шера план ханал дукха хьалха кхоачаш а еш планал совгІа итташ эзараш сомаш мах бола продукци арахеца. Уж декхараш хІаьх толамца кхоачашдеш да.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 47 шу дузача дезна сийленна накъа яьхача коллективашта юкъе хьалха латтачарех я итт бетта план 107,2 процент кхоачашъяь Маршанин Махьмада кулгалду консервни цеха коллектив, цо план 110,8 процент кхоачашъяь Бар[...]ская Еленас кулгалду томатни цеха коллектив. Планал совгІа арахийца продукци эзараш сомаш мах болаш я. Къахьегама темпаш кхы тІа а лакхъеш къахьегаш ба завода болхлой.

Г. МОРОЗ,
Грозненски консервни завода экономист.

КРЕКИНГИСТИЙ СОВГІАТАШ

Семилетка 6-ча шера чиха къахьийгад Грозненски крекинг-завода технологаша, ремонтникаша, ерригача коллективо. Семилетка 7-ча шера чотах къахьегаш ба завода болхлой.

Нагахьа санна семилетка 5 шера завод дегІалхара динамикага хьожачи, из укх тайпара хургья: 1958 шера дено 145 процентага кхоачаш лакхъенний валови продукция, къахьегама овсарле — 149,7 процентага кхоачаш, мехкдаьтта чакхдаккхар — 374 процентага кхоачаш. Белла дукхагІа чакхйоаккхаш хилараца цхьана заводе лаккхенниа низаш йола продукташ йоаллилга а. Масала: 1958 шерана ийсдича 376,2 процент дукхагІа доакх довгар, хІаьта мехкдаьтта сийрда продукташ ерригаш а цхьана лаьрхІача пхе шера 170,1 процентага кхоачаш дукхагІа хиний уж.

1965 шера планаца ийседача укх тайпарча боарамга кхоачаргьа завод 1964 шу чакхдоаллаш: валови продукцена — 104,4 процент, мехкдаьтта сийрда продукташ эзара — 105 процент, химически промышленносто бедал яккхара — 138 процент.

Завода коллективо боккха болх баьб мехкдаьттен мехкдаьтта продукташи йоарид кловсам лоаттабара. Цо завода коллективана торо елар 5 шерал 9 беттан иттаьш эзараш тоннаш мехкдаьттен мехкдаьтта продукташи кхое. Москвичашен нефтемаслозавода коллективон дІалоаладаь гІулакх хьал а лаьца. Заводе мероприятеш кийчъяьй арахецача продукце рентабельность лакхъяра. № 2 йолча цеха технологически установкашка а хІаьта кхотта цхьоалагІчен шоллагІчен цехий №№ 1—2, 5, 21-1 йолча установкашка а хозрасчетни графикаши лицевой счеташ юкъейоалахьй. Арахецача продукцега дІабода мах лохбарах цу юкъа 8367 эзар сом ахча кхоаьд.

Дукха мероприятеш юкъейоалаяьй заводе производства процессашта автоматизаци яра. Масала: завода термически крекинга ерригача установкашкен комбинированни установкашкен юкъейоалаьй пишкий режима параметраш ний[...]еш йола схемаш. Цо тоа а бир чІоагІ а бир пишкий болх, аттача баьккхар технологически бригадай къахьегам. заводерча ерригача установкашка хІана хийцаш дьина хийцай кердачарца, электронни тайпарчарца къаьстина БИП-а прибораш, хийцай, автоматизаци яьй № 3 йолчен кхоалагІа участкерга № 1 йолчен фекарча компрессорни цехашта, чакхъяьхай дукха кхыйола мероприятеш.

Предприяте болх тоабара дукха маьлера хІамаш юкъехихьад хІана а кхуь завода рационализаторашек изобретателашен. 5 шеран 9 беттан 4102 рационализаторски предложени еннай, хІаьта царех 3817 производствана юкъейихьай, 1178 эзар сом ахча а кхоаеш.

Завода балхи тІа уж толамаш яьхад дена шерлуш латта коммунистически къахьегама тІоькьара болам баьнан долаш. Коммунистически къахьегама тІехьара яхь заводе дІайолаеннай 1958 шу чакхдоаллаш. Цу хана цхьа юкъедхаяцар завода юкъ-юкъера коллективаш мара. Нагахьа санна 1958 шера заводе коммунистически къахьегама тІехьарча яхье дакъа лоацаш 50—60 саг мара хиннабеце, тахан чу ялке дакъа лоацаш я завода ерригга коллектив. Заводо къовсам лоаттабу коммунистически къахьегама предприяте яха цІи тиллийта боксо яккхар дукха.

ХІанзале я коммунистически къахьегама коллективаш яха цІераш делаш я заводера № 2 йола цех, Центральни лаборатори, № 6 йола цех, 13 установкен участоки, хІаьта заводерча болхлоех 625 саг коммунистически къахьегама ударник ва.

Шераш яха йиш я хьинарерча къахьегамца цІей даьхен сийле лакхъеш болча заводерча такагІа болча бІаьш наьха производстве хьалха латтавий. Царех ба ни Каспов, Овсянников, Бабенко, Величко, Лопацкий, Курохан, Хумлев, Павловский, Губарева, кхыбараш. Завода коллектив дерригча советски халкъ а сана бІубенна йола кхоанеха.

А. КОСТЮЧЕНКО,
Грозненски крекинг-завода директор.

НАГАХЬА САННА ХЬЕ КОММУНИСТ ВАЛЕ...

«Малгобекнефта» НПУ цхьоалагІа промыселе вІашагІьеллача тІаьх шера дено цІакха а ца хувцалуш йоккхагІа вола механик волаш хьаьнелав Слинько Александр Григорьевич. ХІанз из пенсе ваьа а промысла балха юкъе хьинаре даькъа лоац цо.

Гаьнка хьайха, тІаьх итташагІча шерашка 16 шу даьнна комсомолец а волаш МагІалбике вера из. Хьалхара гІулакхаш цьлар, юкъьаннара вышаш хьайолІача дакъа лаьцав. БІоргалайнаь № 13 йолча скважина чуба кІедж етташ хьауха эгара хьалхара мехкдаьтта.

Буровой чуха болхо Слинько Саша горозака цхьана дегІавоагІар. Цу хана мел хиния балхаш кулгашца деш лар. Цудухьа дукхагІа а хиина хургІа эгара хьалха МагІалбике даьхача моторашира, токарни станокашира, автомобилашира дІанигача сага безам. Цоцара безам сов чІоагІа хиларах дІанигача сага гІеаль а тІехьа дуьхьал хьувкхар поршнаш, колешчати гІоараш, муфташ...

Слесаргара хьаволаенно ремонтни мастерской механикга дІакхаьчар Слинько Александр. Цул тІехьагІа тІом болабелар. Шоай кулгашца хІалажде дийзар селлара хоза а хеташ шоаш итт шера хьал мел даь гІирсаш. ХІаьта молстагІчун тІеххьара тоташ йийна лаьначул тІехьагІа, цІи аьлча санна сиха юхаметтаоттае болабелар йохаьл промыслаш, фронта сихагІа мехкдаьтта дала дукха. Блиндажаши доташи йоха а еш вІашагІтехар хьун турбаши. ТІом дІако баьнкачул тІехьагІа хьалъяттор эгара хьалхара буровойш, турбашка гІолла хьайолаелар мехкдаьтта хьалхара тоннаш.

ТІема халачо хьалашка юха вІашагІьелла хьалхара мехкдаьтта промысел когаш йолаш латтао. Промыслерча ерригача техника да вар укхаза Слинько Александр Григорьевич. Моторнаши оборудованни тоъаш яцар. Каст-каста оатхалаш каглуш юхасецар машинаши механизмаши. Цхьабакъда, коммуниста Слинькос юхаметтаоттайора уж. Царгара бакха йиш мел йола пайда хьабоаккхар цо. Каст-каста бийсашка а мастерской чу гора механик. Цо хьаьккхІа Ісмайоча кердача оборудоване схема. Йоллайлийтар станокаш моторашц, е оборудовани эргаьакха тоаяра уйла йора. Рационализаци чІоагІагІа хьаит хулар промыслана ашараш дукха хилар баьхан долаш.

Промысла тІаьх шера истореа юкъе яр кІоьд ца лу рационализатор ше хиларах тарра, йоккхагІа волча механика хьаьь сийрда оагІош. Оборудовани эргайоахаш тоаяреи изобретенеш дареи чотах бІаьш эзараш сомаш ахча кходир Слинькос пачхьалкхенна. Цо яь цхьайола эргаламаш серийни производствана юкъейихьай. ІІаьхъяь крипаши а йолаш йола «СКН-5», «СКН-3» [...] станокаш-качалкаш эгара хьалха гучаььлар Ленина орден делаьча цхьоалагІча мехкдаьтта промысле. ХІаьта хІанз заводо арахецаш я уж. Изамоарг хилар 56 миллиметр шерача муфта йоапачаь кІоаргача насосах а.

Тамаш йолаш хІама да, цхьабакъда, Слинько Александр Григорьевича дика дагадоагІа промыслерча скважинай истори. Цунна дика хов царех хІаранега малагІа лазав да, хІаьта царна чІоагІа еш бригада мастер, цул хьехамаш, цигара дІаравао техникумашкен институташкен дукха дийша. Йоккха къахьегама стаж йолаш вале а.

Ший Іаьхий опыти низаш кхо ца деш вахха дІалу Александр Григорьевича. Коммуниста Слинько къахьегама вахар — из да лакхача правительствени совгІатаца белгалдаьккха довлара гІулакх.

М. ЛЫКОВ.

ХАНАЛ ХЬАЛХА БУВЛАРАШ

Семилетка алхагІча шера план ханал хьалха кхоачашъярах Октябра дезача цІейна сийленца накъа ярам яьржача социалистически яхье къахьегама дика толамаш хьахал «Малгобекнефта» НПУ нов. Карпаева кулгалдеча № 2 йолча бурув деттача контора коллективо. Укх шера план октябра бетта кхоачашъяьй контора бурув деттараша. 1965-ча шера чотах хІанадехьа теха бурув 192 метр да. Ер шу чакхдалалехьа кхы бІаьш метраш бурув тоха дош деннад цар. Тохача буроть дІабода мах лохбарах пачхьалкхенна кходаь ахча эзараш сомаш да.

Шоай торонашка хьажа а хьежа тІадоагІача шера план кхы а хьалха кхоачашъе дош деннад бурув деттараша. Уж декхараш кхоачашдара низи хьинари кхо ца деш къахьегаш а бурув деттарий мастера С. Н. Багаевске кулгалду бригада. Октябрь бетта хьалхарча деношка кхоачашъяьй цо шера план. Из да цо цІей сийна кийчдаь къахьегама совгІат. Болх дика вІаштІехьа а баьккха цун бригадо дакха къахьегама толамаш дахарах нов. Багаевскена социалистически яхьа отличник яха значок еннай.

Цул дукха тІехьа ца йосаш дика къахьегаш я Ф. Г. Хетагурова кулгалду бригада. Октябрь бетта кхоачашъяьй цо а бурув тоха шера план. Из къахьегама толам баккхарах бригадаш хукхача коммуниста сийлен грамоташи дахчи премеш еннай. Ер деза цІей дезаденча дийнахьа лоаца боаккха наха буровикашта: «Кхы а дикагІа къахьегама толамаш даха ца яйла шун!»

Б. МАГОМАДОВ.

Барт тайнача коллективе

«Красный молот» заводе формовщик волча Джемгашев Орезамбетих лаьца боаккха дукха профсоюзни комитета председатела нов. Сергеева. Геттара дІавигга волаш висав из дагІланен доацаш: да тІом тІа вийнав, нана еннай. Веталов хьалкхийнав. Листелькхай ремеслени училище. ХІанз ший гІулакх ха мастер, коммунист, смена профгрупперг, коммунистически ударник ва из.

Порвакина дика болхло ва мониторщик Мусаев Салман, хІаьта хозача зейлара белгальякха ела а Мухамедъярова Гавила а. Дика болх баь ца Іеш Новочеркасски машиностроительни техникуме тІехдика а деш комсомолка. Нефтяной институте алхагІча курсе дІачувьлаш оборудованена ремонт е мастер вола Момай Леоннд.

Дика нах дукха ба гІишлонхочоа цехе а. Бакъдар аьлча, дукха ха яц цар къаьст-къаьста балхаш даь. ХІаране ше-шийла болх хьарнар, ший норма кхоачашйора, пайдакергІдав лехар. ХІанз цехе ца чан. Формовщикаш, стерженщикаш, газорезчикаш сваркой бригадашка чубілх. Ерригача бригада цхьа нанах хьаьяьг. Массанена а цхьатарра аладо ца хилийтара бригада юкъьаоча собранена бокъо еннай хІаранена цо беча балхага хьожжа разряд яха. ХІанз цхьакие а лехац «пайданагІа» бола болх.

Дукха ха йолаш нов. Джемгашева болх беча бригадо баьхар кьона болхлой ни. Мищерякова Гавзатовна. Царна нованъстал дала гІа тІадийцар опыт йолча болхлоеша. ХІанз нов. Мищерякова цхьоалагІа разряд еннай, нов. Салтаев Идриса лакхъяьй разряд. Творчески къахьегаро уйла тІалхийта а коммунистически къахьегама тІехьара къовсам болабе безам болаш а ба цеха ерригача хрупой членаш. Семилетка тІехьарча шера до дезарий хоадамболаш программа а царга хІанз. Техника карлеялареи болхлой гонах лакхъярех чотах къахьегама овсарле 15—18 процент лакхлара юкъар латт царна хьалхашка.

Дийтта къамаш бола нах болх беш ба гІишлонхоча цехе — Гармасане а цхьанне сана шоай низ кхоачар цу пай лелобача балла сийлха кхоале — коммунистически хьалхара.

К. ТИМОФЕЕВ.

Аьрдехьара аьттехьа: Журкова Елизавета, Темиркаев Михаил, Албекхажиев Абас, Токарева Елена, Гущина Лидия, Кочаров Николай.

И. Пливов сурт.

КЕРДАЧА ЙОККХИЙЧА КОТАЛОНАШКА! 1964

БЕРКАТЕ ШУ

Доккхий декхараш латт юрташкарча къахьегамхошта хьалхашка. Из кхета а деш, парте XXII-ча съезда исторически решенеш кхочушъяр дукха дерригача халкъе лааттабеча къовсама юкъе шеашкара доагIаш дола дакъа лаца гIерт хIанз Сунженски производственни управлене кхашкарен фермашкарем хIара къахьегамхо.

Юртбоахама производства лард хиларах тарра ялат мамогга дукхагIа даккхара управлене колхозаша шоай керттера уйла тIаяхийтар ялата боахам дегIабоалабара. Ялат дукхагIа доаккхаргдола керттера никъ — дIадувча латтай структура дIахо эргайоахаш тоаири ерригача культурай хьувкъам лакхбари.

ДIадувча латтай структура тоаяр, хIоанга хьувкъам луш йолча культураштa меттел дукхагIа хьувкъам луш йола ялата культураш дIаер бахьан долаш торо хилар ялаташ дIадуви дола латташ ухх шера 24000 гектарага кхоачаш дукхагIа хилийта, хьалхагIа уж дIадувш хинна латташ 18500 гектар мара ца хиннача метте, хIьата хьажкIаш ханна йола доакъарийна дика культура цу юкъе кхоза дукхагIа дIаювш а. Латта лeладара культура лаккхьаро, «Белостая-1» яхача кIини хьасапера лакха хьувкъам луш дола районированни сорташ, «ВИР-63», «Одесски-10» яха а кхыдола а хьажкIий тайпаш юкъедоаладаро колхозашка йиш хилийтар ялата культурай хьувкъамаш массаза а лакха кхеде.

Гуйран кIа кхедара лаькъе къаьстта дика аьттув баьнна председатель нов. В. И. Емельянов партерганизаце секретарь нов. А. Ф. Михалевак а болаш йолча «Победа» яхача юртбоахама артела колхозхой. Ерригача колхозе юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 20,9 центнер ялат кхедаьд цар.

Укх шера ялаташ дика хьувкъадаьд хIара гектара тIара 20,5 центнер ка бола ялат даьккхача «Ленина никъ» яхача лоаман колхозо. Иштта дика хьийкъа ялаташ хьалхагIа шIаккха а хинналац цу колхоза. ДикагIа йолча колхозашта карагIдувлача хIамаша гешал ду ялат дIахо йодача хана дукхха дахарал колхозий йоккхий торонаш хилара.

Укх шера агрегаташка боах а байташ ханнахьа латта аьха ялар управлене колхозаш. Лаккхача агротехнически боараме дIадув ялаташ, хIанзале шIадийнах уж 90 процент совгIа. Ялат шIадера балхаш къаьстта дика лел «Победа» яхача, XIX-ча партсъезда цIерахча колхозашка, кхыча боахамашка. «Победа» яхача колхозе гуйран ялаташ дIадувш укх шера эггара хьалха кхашка тоссар хIара гектара тIара хьувкъам 1—3 центнер дукхагIа лаккхеш йода фосфоробактерии.

Оахача латтай хIара гектарах пайда дикагIа эцар дукха, гуйрэл культураш соахка санна вIашагIьяь дIайийра управлене боахамаша: викен горохи цхьана, иштта кхы а. Шерра пайда эцаргба шоалагIа культураш дIаер санна болча боккхача доакъарий кхоачамах, вешта аьча дукхача латташ тIара шера ши хьувкъам боаккхаргба.

Укх шера дукхагIа чуийцараш 12.179 гектара тIара хьажкIаш я, царех 25 процент ялатийна лаьрхIа а эцаш. Цхьацайолча колхозаша бIарчча хьайцача хьажкIаш ца хьувкъальац. Масала, «Победа» яхача колхозе хIара гектара тIара 45,2 центнер хьажкIаш яьхай. Ленина цIерахчен «Коммунизмага бода никъ» яхачен колхозаша — хIаране 28,6 центнер йоаккхаш. Ерригача управлене гIолла юкъера лаьрхIача хIара гектра тIара 23,4 центнер яьккхай. ХIанз хьажкIаш сихагIа паччахьалкхенна дIаенна ядара шоай хур дош а колхозаш.

68 эзар тонн хьажкIа силос латтах оллай управлене колхозаша, долхана дIайха а дза а долаш Iа доаккаргдола гIулакхаш кийчдеш я уж.

Укх шера планах 1000 гектара тIа дIае езаш хинна коартолаш 1122 гектара тIа дIайийнай управлене боахамаша. Уижал дукха коартолаш шIаякха а дIайийнац тха колхозаша. Цхьацайолча колхозашка дика хьийкъай коартолаш. Масала, «Коммунизмага бода никъ» яхача колхозе цхьацадолча латташкара 120—140 центнер йоаккхаш коартолаш яьхай хIара гектара тIара. ХIанзале а 1000 тонн коартолаш ехкай город Грозне мехкальттахошка.

Хьоккамаш во доацаш Сийлахьбоккхача Октябра цIейна вакъа бахкар тха управлене хьайбаш лeладераш. ВIаштта кхаь кварталe хьайбай боахаме дика толамаш дахарах КПСС обкомен Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советен карара кара тела ЦIе байраха тийннай управленена. 1963 шера 1-гIа ноябрь хьатIаккхоачаш паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара шера план укх боараме кхоачашйир тха управлене колхозаша: дулх дохкара — 92,6 процент, шура — 94 процент, фуаш — 96 процент, тха — 101 процент. Оаха бокъонца дог тийша а долаш дIаххайвду, паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара шера план йиза кхоачашъергхилар.

Хьайбай боахаме толамаш дьахад доахан дикагIа леладарен кхабарен гIулакха 1964 шера шаха дено оахош да мел деар дарах, мадранша бе бобеш бала бола тахкбаналарах. Белгаьйакха деаш да, тха управленерча хьайбай боаламента зими шерра юкъехухьаш хилар. ДукхагIа йола колхозаш хьайбашта карбамид ницагIа тела Iоахай. Аккха хьалхагIа хинна тайпа доакъарий рацион а йолаш карбамид ертара чотах цхьацайолча колхозашка денкем бийсанней хIара Iатто лу шура 800 грамм тIаккхийтай, хIаьта из бахьан долаш хIара денна 150 килограмм шура дукхагIа лекха торе хулар цхьан колхоза.

Бардала йоша а еш 1963 шера декабрь бетта дена Кирова цIерахча колхозе карбамид телар бахьан долаш хIара Iаттагара йоаккха шура 800 грамм тIаккхийтар деннем бийсаннем доакъарий рацион ше хинначул кхы эрга ца йоаккхаш.

Управлене дукхагIа йолча колхозаша хIанз Iаьсаштен хурсаштен искусственни шура тел. Из бахьан долаш дукха а кIезигагIа йода доахангара йоаккха шура Iаьсий кхабарга, лаккхьеннай шурий товарность. Ерригача управлена гIолла лаьрхIача шурий товарность 85 процентагара 90 процентага кхоачаш я.

Партконон юккьанцарча парторганизацешен чIоаггIа терко ю хьайбаш леладерашта юкъе социалистически никъ йоврджалра. Партком производственни управленен хIара квартале а хIара бетта а карар кара тела ЦIе байрахх тел толашагIа йолча колхоза. ХIара денна баьча балха итогаш ю колхозашка.

Парторганизаце хьалхлена коммунизма материально-технически база хьеча кхы а дикагIа толамаш даха лаьрхIе ба Сунженски производственни управлене къахьегамхой.

В. ВАРЛАШКИН.

Сунженски производственни управлене парткома секретарь.

«Юрта вахе трактор лелае ховш хила» аьнна Урус-Мартана мехкарашка даьча кхайкарала жоп луш Шаьла производственни управлене мехкараша лаьрхIад трактор Iомае, механизатораш хила. Эггара хьалха Шаьларча мехкарашта юкъе ца гIулакх дIадолалдир «Джалка» яхача совхоза свекла лелвеча звеньевойс Муслиева Тамаре, из хьаллаьцар цул звено членаша. Механизаторий курсашка дIаяэьенна 64 йоI я хIанз Шаьла управлене, царца Ленина цIерахча колхозера СССР Лаккхехьарча Совета депутат Ильясова Джансари цу колхоза доярка Айдамирова Минга, кхыбараш а болаш.

Гуйрийкара балхаш йистедьача, трактор Iомае болалургба Кадаева Iайна, Тарамова Алет, Исаева Хьава, Мусостова Зура, кхы дукххабараш а.

Сурта тIа: хургбола механизатораш: (аьрдехьара аттехьа) Кадаева Iайна, Мусостова Зура, Агатиева Тамара, Тарамова Асет, Исаева Хьава. И. Пляева сурт.

ДИКАЧА НАХАХ

МЕХАНИЗАТОРА ЛОIАМ

Комбайна ко тоIIадаь бе доаал Логиев Iалаудена. Цу комбайна хьалхьала ухаш санна хет хьу санна латта хьажкIош. Мотовил хьоккаелча, цига хьалхагIа ага а ьге, гаракьа а даьле, комбайни транспортера тIа Iолег йоккхий IажагIа хьажкIаш йоаккаш дола гIадамаш.

Логиева тIехьа йоагIа цун капарника Дадаев Валаудина агрегат. Дика латт ха. Цу ханах цхьаккха минут зехьа ца йовеш, семилетка ялхлагIча шерара дика хьайкъа хьажкIаш чуяиш бовх механизатораш. Мала а хеттац цхьан хетте-м. Из а чубизаргахьа Iолест. кIаьта фу бола хургба боад беннанул тIехьагIа бечох! Сайрийна массех километр гаьна станс дIайига а Iуйрийна цигара кхай тIа юхайоалле а езаш комбайнаш а я. Цо а дукха ха йоаю.

Агрегаташ дIа-хьа кхуелаш дукха ха йоаю вай зехьа, — аьлар Iалауде ковкъостага. — Хьаволa, бийсаш укказа яьх вай.

— Ха веш мала хургва? — хаьттар Валаудина.

— Вош лораергъя-кха вай комбайнаш а.

— Нийса да, — хьаллаьцар Дадаена ковкъоста дагадехар. — Ловлахоацил дага а даьнна, вIаштIехьаоаккхаргда вай из. Дукха ха мича йисай хьажкIаш чуийца яле а. Из вайга дулургдолаш да.

Из дика гIулакх массане могадир, хьаллаьцар. Юхейисача бийсана кьесе дIа-хьа ца хехкаш социйр техника. ДукхагIа хилар болх бе йиш йола ха.

Чуийна кьлар хьажкIаш. Бекхам болцаш дисанзар кхычеттел бийсаш а тIехьайоахил механизатораша кьийга иъа. Хий дехкаш доацача латтара хIара гектара тIара 55—60 центнер томараш тIехь хьажкIаш яьхар цар. Из а деррига балхаш хилагIа йолча Шолжа-Гукъа малкбоалехьарча босен тIара.

— КIантий да шо! — хестаю Логиева звено Ермолетски салхазарий совхоза керттерча агронома Кузнецова Николая. Механизатораш а гIоабьнна ба. Сийлахь-боккхача Октябра цIей гарга кхаьчача хана шоаш яз толам баккхаро кхы а дукхагIа гIадбигаб уж...

Укх тIехьарча шии шера къонача механизатора Логиев Iалаудена фу тIа кхьчад ховш воацача кхетадергдаш когашкарен кулгашкарен лазар дара цун мел чIоагIа садетте дезe. Мичара, кIаьдвалараш лазе маьжеваш яиар уж. Из-м цо теркал а дергдацаp. Дукха ха йоацаш хинна товицш я цунна из лазар дер...

...1961-ча шера цхьан кIирандийнахьа шерра кха чу а даьца шии комбайнаца ялат хьокхаш воаллар Iалауди. ЧIоагIа сацорта, дог гIоздьнна вар из ялат хьийкъа да, болх дика лел. Или ше хьалгIерт даг чура. Хьаккаьчар бензин чудеттар. Бензин чудоттийта юхасов Iалауди а. Комбайна гIара Iо а аьнна. Iийне Iохов. Шаькка цун бIаре тIаэттар машина гонахьа гIайттата цIера алашта. Новкъостал де тIакхийдар комбайнер. Катеха кьакийцар заправщикагара бензина велар. Цьаа хIамах ког дIа а кхийтта Iовежар. Бензин цунна шийна хьатIамехкар. Из лотвелар.

...11 бутт баьккхар цо доккха Iазап оаш больнице уллаш. Лазар а довнаш, коллективашара, комбайнашара, шийна дезденнача члатий кхацциара къастар дар дукхагIа механизатора садуаш хиннар. Ялат чуйцар, вIалийна деьхар гIуртьа дув ялат, дIадаьлар Iо а, микайн кIариалийн гаьнаш сийк я къ ена больнице корех чуьежар хоза бIаьсти. ХIаьта Логиев хIенз а больнице уал. Цу тIа а цунна хьахоз консилиуме вIашагIкхийттача лораша ду къечаьлаш:

— Когаш дIа ца баьхача баргбеш...

Болх барцара безам соь чIоагIа хиларо къайладихьача санна хетадора цу дешай унзара маIан. Цунна дагабехар когаш боацашехьа тракторааш меттел, самолеташ а дехкаш бола нах. Ший дагахьа! вIоагIойир Iалауде: «Когаш дIабоала а сон механизатор-м хургва!»

— Когаш дIа ца боахаш бутаргба вай хьа, — аьлар вIаннигача сетага хирурга нов. Голубинкова. — Цхьанбакъда, Iазап дукха оза-м дезаргда хьа. Нийсса ах цIока даьгад хьа. ГIаька йисача моттигашкара хьа а доахаш тIадогIа дезаргда дулхаш, Лоалургдий хьога?..

Керда хьадаьнача ялата, оахама кьажах ца къаьста ца ловргдоаша цхьаккха хIама дацар. ЧIоагIа хала операцеш йолаелар. Молхаш техе тхьовсавийн уллаш дийт-дийтта сахьат доликхар ундхочо.

Хало ловлуш, денал долеш, юха а трактора тIаха Iалаьмате чIоагIа безам болаш механизатор хиларах, ловрий гоизал йоккха хиларах дикагIа хила волаелар ундхо. Цунна бокъо елар метта урадувша, тIаккха ураотта, цул тIехьагIа медсестрай новкъосталца волавала. Кхы а дукха ха яьннача тIехьагIа гIажамашца ше лелаваьлар Iалауди...

ТIехьера а хьакхаьчар ший хьамсарча латта гIолла Логиев Iалауди кийцца дIаволалуш дола гIоза ди.

Ше совхозе хьакхаьчача цу сахьате директор волча а ваха хьттар цо:

— Са трактор тIе малав? — Болх бе сона!

Ши шу гаргга ха яьннай из воагавь. Механизаторга ше фу ерга ца хоаш, йист ца хулащ дIаь ха яьккхар совхоза директора Федор Васильевич Сухомлинова. Селле дукха бIала лайнача саго воагIашехьа а болх хьаба йоах. Фу ерга Iа цунга?

— ХIанзарчоа Iа ьайка дерттIа салаIа, дегIага низ болийта. Оала ьона, хьалхагIа вайна, больничнеа алапи терга.

Бакъда, Логиева из хьазанзар. Механизмашкара, кхашцара къаьста кхы вовхалуш вацар из. Цига дика даланзар цо кхар. ХьажкIий участок елар цунга...

Логиева шии болх дIаболабир. Из-м кхыметтел гIоралыйна волча хьажкIаш лелаерхочуна Владимир Лысенкоца кхьа а вьлар. Цу кхьа цун дика камаьхал яьлар. Лоадама хIама па эшаш. Лысенкоса санна, дика хьувкъам баьккхар цо. Укх шера Логиева 195 гектар хьажкIаш лелабир. Цул совнагIа цо лелайир 150 гектар гидуоргаш а. Хий дехкаш доацача латта хIара гектара тIара 15 центнер генаргаш даьккхар цо.

Даьтечина дика совгIат кийчдир Логиев Iалауде. Цхьабакьда, из даьтер кхоачамбеш вац. Цо керда декхараш уттаду шийна хьалхашка. Цо йоах:

— Массаза а, хIара шерра-шера хьажкIаш укх шера санна дика хьувкъинга Iалашдергда оаха. ДикагIа йолча участкашка-м хIара гектара тIара 70 центнер яккха а йиш хургья. Цу гIулакхи тешаме новкъост ва вай хими. ХьатIадоагIача шера Iерашке технологех бергба аз болх. Оаккашехьа удобренеш а тоасаш оах эаба. БIаьсти хьайовллашехьа яхь мел доза балхаш а кубански маяка Первицке санна дергда.

Из бIубенна къамаьл дер хIана комсомолец а воацаш, коммунист ва. ХIанз дукха ха йоацаш сийлахьерча ленински парте мугIарашта юкъевахав нов. Логиев. Денала чIоагIа, къахьегама говза, политически вязе кийчаенна ше хилар хьахьекхад къоначча механизатора коммуниста Логиев Iалауде.

А. КУИМОВ.

Грозненски производственни управлене парткома инструктор.

Кхоане гаргакхувлараш

Массехк гектар хьажкIаш мара йисалц тха звено участках чуэцаза. Юххьанца дела дика дIаболабир механизатораша шоалагIа хьувкъам чуэцара балх. ХIара денна 6 агрегат хух тха звено участка тIа болх беш. «Горячеисточненский», «Староюртовский» совхозашкара я уж. Цул совгIа Грознерча ПТУ-5 яхачо училища 150 дешархо а да хьажкIаш цIедъеш а комбайнаш тIахьара хьалехьаеш а.

Дика хIетаду болхлоша хьажкIаш ханнахьа чуийца яхар мел лоархIаме да. Цудухьа уж чуэца йоланьча пае дийнахьа 200 гектарах 185 гектара тIара хьажкIаш чуийца яьннай.

ХIана юххьанцара лоархIам бича тха звено участка хIара гектара тIара 90—100 центнер томараш тIехьа хьажкIаш йоал. ХьажкIаш дувиилга йоацаш зика я. Сортови «Одесская-10» хиларах фуца лаьрхIа йита да тхо уж.

ХIара гектара тIара 60 центнер фуалльха хьажкIаш чул аьнна оаком тIанийца социалистически декхар тIеккхоачашдергхиларах дог тийша да тхо.

Бакъда, хьажкIаш иштта дика хьувкъае тхона атта хинназ, аьлча, бакъ хургдац.

ХIанз юххера этап эттай хьажкIаш кхееча. Тхоай мел бола ниа тIаберзабаьб оаха хьажкIаш сихагIа а йоа ца еш а чуэцара.

I-В. БЕКОВ,

Невсарен производственни управлене «Октябра 40 шо» яхача совхоза хьажкIаш лелоерхо.

12 сагах латтача са звенога 12 гектар шекара свекла яр. Планах гектара тIара 190 центнер мара ца йоагIача метта юкъера лаьрхIача 300 центнер свекла якха социалистически декхар тIанйцар звенос.

Свекла дIаювш дола латта агрохиме маьккхара кийчдеш, ханнахьа макхаш доахаш, оасар деш, культиваци еш оаха баь болх беха бовхаар — бIарг белабеш дика тIаьлар свекла.

Латта 8 сантиметр кIоарга дIоахленначул тIехьагIа 3—4 сантиметр кIоарга фу вIадийра, хIара погонни метра тIа 25 а дувш. Уж дIаювча хана мугIарашка диллар оаха гектара тIа 1,2 центнер суперфосфат, 30 килограмм аммиачни селитра, 25 килограмм хлористи калий. ХIаьта гектара тIара 10 тонн лоархIаш гуррахье а шира кхо дилладар.

ТIаккхьчар гуйре. Сентябрь бетта свекла чуэца долаелар тхо. Дог леладора дика хьийкъача свекла. Ерригa чуийна яьнна свекла оаха лаьрхIача гектара тIа юкъера 445 центнер яьлар, хIаьта цхьацайолча моттигера — 500 а.

Иштта гектара тIара 500 центнер свекла якха тха звенока дагалаьлар кхоачашйала йолалер. Цу новкъа гIоргья тха барт тайпа, къахьегам дукха беза звено!

М. УСМАНОВ,

«Шалинский» совхоза шолгIа отделене свекла лелаеча звено звеньевой.

Таханарча дезача денна боккхача толамца накъа баьхкаб тха «Алханчуртский» совхоза хьайбаш лeладераш, тIеккхоачашъьй паччахьалкхенга дулх дохкара шера план. Дика къаьнийгад укх шера оаха, хьакхарч леладераша а.

1952-ча шера дена хьаккарч кхоабаш ва со. Дулха лаьрхIа хьаккарч кхоабача дика толамаш доах аз хIара шера. Оаха, дерригача хьайбаш деладераша дика кхетаду Даьхенна шортта дулх лоаттадар мел лоархIаме да.

Аз хIара денна кхоаба хьаккарч юкъера лаьрхIача 1100—1200-нега шаккоач. Бакъда, хьайбаш леладечо ший болх бе безам а болаш беш хилча атта вIаштIехьдаргдолаш да из гIулакх. Аз делаю хьакхарч дукха хиларах локденнадац хIара денна царна тIаклеташ дола дулх. Хетадаьа тарлу, кхоаба хьакхарч дукха хилча, царна массанена дерттIа гIуллакх дIаккхоачаргдац аьнна. Из бакъдац. Аз сай баьза денах бизаш пайда эцарах са хIара сахьат лоархIаме хилар а бахьан долаш аз лелаеча хIара хьаккий дохе деш-бус тIаххеташ дола дулх планах 490 грамм мара йоацача 600—650 грамм я. Цудухьа торо хиннай са планах 21 тонн йолча дукхьал 10 бетта 74 тонн дукха тIаккхетийта. ХIаьта укх кхоалагIча квартале паччахьалкхенга 15 тонн дулх дехкад плана 11 тонн мара йоацача.

А. ФЕДОТОВ,

«Алханчуртский» совхоза дикагIа воле хьакхарч леладерхо.

Айлуш йоагIа колхоза экономика

Массехк шу хьалха геттара эсала яр тха колхоза экономика. Из айяр дукха къовсам лоаттабеш бар колхоза коммунистски кулгалхойи. Колхозхой тIахьехар пар дикагIа къахьегара, рузкъа дорадара, продукци яккхарга дIадодачун ххонбара. Цу гIулакхе дикка вIаштIехьдаьккхар хьалхашка латта декхараш кхоачашдара нах оарцагIбаха. Бакъда, тоьал техника ца хилча бокъонца чIоагIлургйолаш яцар колхоза экономика. Тракторааш ца тоъарах ханнахьа аьха ялацар зиб, дIадийна далацар гуйран ялаташ. Иштта тIехьа чуэцар хьаллхель культураш.

Доккха цIей хулар колхозхошта керда трактор, ялаташ дIадув селлха, кхыйола машинаш кийача. Дика новкъостал хулар цох колхоза. Иштта шерра-шера тоалора боахам. Масала, дукха ха йоацаш а тIехьа 6—7 трактор, 3—4 машин мара хинназе хIанз 36 трактор, 30 автомашин, шортта юртбоахама инвентарь, кхыраш а я колхоза доалахьа.

ХIана ханнахьа аьхе а цамцалоаккхаш тоадий а доал колхоза доалахьара 4315 гектар латта. Дика хьувкъаю тха механизатораша культураш. Масала, ка бола ялаташ юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 21 центнер чудера оала укх шера, планах совгIа чудера баьпа дараш, кхыйола культураш. Уж хьаякхеча, дика къахьегаш белгалбаьннад механизатораш Копатий Григорий, Белопенко Петр, кхыбараш. ТIеккхоачашъьй колхозо паччахьалкхенга ялат дохкара план.

Дика пайда баьб колхоза укх шера хьайбай боахамо. Планах лерхIаш хинначул совгIа 245 Iаса, 500 Iаьхар, 500 хурсе, кхеьй колхозо хьайбаш леладераша хIанзале а. Планах лаьрхIачул дукхагIа яьхай хьайбай продукташ: шура, дулх, тха, кхмараш.

Планах 7990 центнер шура якха декхарийла яр колхоза укх шера, хIанзале а 7993,28 центнер шура яьккхай. 280 тонн мара дохка ца дезача 352 тонн дулх дехкад паччахьалкхенга: 97 процент кхоачашъьй фуаш дохкара план.

Хьайбаш кхабара а леладара а дика хьалаш хиларах тара хиннай цар продуктивность лаккхе. Тоъаш а колхозе Iан дийналахьа доахани жай кхыдараши чудоалхаду помещенеш. Дика кийчъю уж Iанна. ДерттIа йIохъю. Ферме веш дола херрига хала балхаш механизаци яь да. Цу даькъе доакъараш декхинга, помещенеш дIейъагa, доахан деттаргa, кхыдараш а.

Дулха лаьрхIа чуоттаьаь кагий доахан кхоабаш шера бешIуно леладеча хIара шинарам сирлIанеи дийваь-бус 750—800 грамм дозал тIаккет. Иштта зика хьокхамаш доах ца Iуно Вавгренко Владимира. укх шера хIара 100 жийна тIехьа 115 Iаьхар хьалкхебаьб цо. 125 Iаьхар хьалкхебаьб колхоза хьахагIоеча ца Iуно Казбаев БутаргIале иштта зика къахьет кхычар а. Шера доахал цхьаккха Iасилги Iаьхари балийтабац цар, хьайбашта дерттIа гIулакх лоаттадар бахьан долаш.

Хьайбай продукци яккхара геттара лоархIаме да цун замалахьа эшаргдола доакъар шортта Iалашдар. Шерра-шера тоъал кийчду оаха доакъараш. ХIанзле а хьайбаша Iа доаккхаргдолча моттигашта хьатIаеза хIаоттаьаь 5165 тонн гIоажа доакъар, хаьттах еллай 10338 тонн силос. Iанах кхера дезам дац тхо. Цудухьа тха торо хургья шийлача хана а хьайбакка шура кIезига ца ялийта. Дикача хьале долаш керрига хьайбаш Iангара даха.

Шерагара шера тоалу тха колхозкой вахар. Из ма колхоза экономика чIоагIъялариа царна къахьегам шерра-шера дукхагIа хIама дулга. ШIадахача шера хIара къахьегама денах 1 сом 10 кепиг ахчи ши килограмм ялати, кхыйола продукташи елар колхозхошта. Укх шера аванса лаьрхIа 60 кепиг ахчи 2 килограмм ялати деннад. Соахкарчул дукхагIа дала дерхI оаха ахча.

П. КАРТАВЦЕВ,

Шелковски производственни управлене «Коммунизмага бола никъ» яхача колхоза председатель.

КЪАХЬЕГАМЦА ЧIОАГIДЕННА ДОТТАГIАЛ

Нохч-ГIалгIайчен берриге къахьегамхой санна къахьегама доккхийча толамашца Сийлахь-йоккхад Октябрьски Социалистически революци хиннa 47 шу дузача денна накъа баьхкаб Грозненски локомотивни депо машинаньъахой а. Мукь дIа-юхь къахьара 10 бетта плана 10 ди хьалха кхоачашъьй, беза мукь кхухьача поеллашпа планна совгIа дIабихьаб 300 эзар тонн мукь, кхоахьа 500 тонн хоача доагер, планах совгIа 76 эзар сома пайда баьб паччахьалкхенна.

Коллективе сийлевца буцаш ба Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета депутат Цехмейстрюк Константин, Довбыш Григорий, Боков Сулейма, слесарь Слетков Александр, токараш Аветисов Андрей, Трискиба Павел, кхы дукккхабараш, цар массаре а дика къахьегама толамаш доах.

Депо коа дIачуваьча ертара хьалха бIаргкхетар а хоаур а наха юкъера дег тIара доттагIал, новкъосталла дола дIа-юха гIодар, чуйнна къахьегар да. Боккха цхьа деза санна барт тайна къахьегаш ба укхаза эрсий, нохчий, гIалгIай, эрмалой, гуржий, хIирий, дагестанцаш, украинцаш, азербайджанцаш, кхы дукхача а къамех бола нах.

Шо ваьча меттиге юха цIа ма кхаьча а коллектива кхехкача вахара юкъе вера Боков Сулейма.

Цо локомотив делаю ер ворхIлагIа шу ха. ХIаьта паровози тепловоза лехкара йола бокъонаш я цунга.

Къахьегам бедарда, Iимерза хилара депо коллектива шийцара безам совбаьккхаб нов. Бокова. Депо къахьегамхоша Октябрьски райсовета депутаталла, коммунисташа партийно-паччахьалкхен тIахьожама комиссе председателалла хержав из.

Нагахьа санна локомотивни депо шо нийслойя коммунистически къахьегама ударник волча Хажиев Ахьмадага шуга хьоашва тохийтаргхилар хьалха да. Дукккхача хIамашта новкъостал кхо цунна шийна болх беш болча слесараша Назаренко Михайла, Шатаев Владимира. Дукха ха ялалехьа ший балха бокъонца вола специалист а хилар Ахьмадах. Цар бригадо нормаш 130—140 процент кхоачаш ца еш ха хиннац. Хьакхьачар депо керда техника—тепловозаш. Хажиев Ахьмада хьалхашка тепловозника гонаша Iомаяра декхар эттар. Тепловозни цехе болх бе хьожаш из. Укхаза слесарий тепловозникий оагIонгахьарча йоаккхоном новкъосталон дег ураоттахьача цо геттара сиха карлераайир из керда техника а. ХIанз йоккха гонзал йола тепловозники депо зикагIвола болхлой ва Ахьмад. Депо Сийлен доска тIа каст-каста бIаргаго йиш я цун сурт. 1959-ча шера депо коллективо городской Совета депутаталла хержар из. Цига ший депутатски декхараш толамца кхоачашдора. хIара харжархочун заявленега, дехарга, наказага дерттIа хьожар из. Цудухьа, горсовета депутаталла шоалагIа а хержар Ахьмад депо коллективо.

1961-ча шера депо котельщикалла балха вера Абдулкадыров Зилаудин. Юххьанца опыт йолча котельщикашта Гвоздюков Николая, мастера Точилин Николая, бригадира Кирсанов Георге пневматически гон мишта лелае езадьногарии турбай юххьгашта бургова мишта ю. аьшк мишта теха деза дIахьийхар цунна. ХIанз цунга чоалханера болх ду, хIаьта ца тIехника кхоачаш я бу цо. Абдулкадыров Зилаудина йоагIаш еная коммунистически къахьегама ударник яха цIи.

Къахьегама доттагIало гаргаоа тесса эрсашта, вовчашта, гIалгIашта, кхыча къамашта юкъе. Уж каст-каста цхьана бIарго йиш я къахьегаш, салоIаш, цар цхьана кьестаю локомотивай схемаш, моллагIа а кхоачамбоацар массане а цхьана дIадоаких. Массана цхьана вIашагI а кхийте деаду ваь денош, советски эскаре гIулакх де тIаневхар, кхыдараш.

Дукккхача къамех латтача Грозненски локомотивни депо коллективо тешам лу семилетка ялхлагIча шера план 25-ча декабре кхоачашъяра ше тIайийна декхар толамца кхоачашдергхилара.

Г. АНОХОВ.

«СЕРДАЛО»
3-гIа оагIо, 7 ноябрь 1964 шу.

С. Чахкиев

БОЛЬШЕВИК

Дувцар

ДЕНИКИНА низ кот а баьнна, юрт йита езаш нийсделар. Нах, наькъий такилгаш лувцаш, сихбенна лоамашка хьалъухар. Шоашта дIаяхьа могаш хIама йитанзар цар моастагIчоа кIал. Доахан, жа, говраш лоам чу хьалйигар.

Седош латтар. Мух боацаю сатийна яр. Моркаш яцар сигала. Лаьтта IотIаккхаьчабар чубузаш боагIа цIаста малх. Цу хоза енача бIаьстен сайренца вIалла дуоздалацар лоамара Iохьежача бIарга я гуш доккхий алаш дузлаш доага цIеноши цахадлаш дувла геран.

КIеззиг мара боацача гIалгIаша шоашта селла чIоагIа духьале яра дорхбенна деникинцаш, цIенoех цIа етташ, цIагIара наьха юхейнса хIамаш удаеш, кхал а маIа а шоашта кIалвеса саг вуш, хьаьрбаьнна хьувзар.

Лоам чура Iохьежар партизанаш. Царна тIаьр юкъе долаш санна шаьра гора моастагIо шоай юрта дела туржаIа. Истий бIаргашка хий уттар, къонахаша цергашца бордаш лувцар, садеттар. «ХIайт, оакхарий, — йоахар цар дагахьа. — Лел шо, доагале, цIеноши а доагаде, боккхий нах а боабе, цхьабакъда, цкъа мерех-м дарг1а шоана из».

Кховзткъеи иттара ваьнна Зайпал а накана юртара дравалинавар, лоамашка хьалваха цагахьа. ТIеххьарча минута коа дIадийкка латта шин жIаля дагалехар цунна. «Хьа ла доасте йопала лергда-кх из», — аьнна, уйла йир цо.

— ХIа, сесаг, — аьлар Зайпала, — хьо нахаца хьалгIо, со юха чу а этта, чехкка тIехьа воагIа хьона.

— ИббIялий, ма гIолахь! — кхераелар сесаг. — Ма гIолахь, вургва хьо!

— ШогIа ма детта. ЖIали хьа ца доасташ дитад вай. Хьайга алар де.

Сесаг, елкаш, тIехьакхаьккаше, баланах Iоулла топ дIаннйс а яь. шин кIайча можах верда кулг а хьекха, боккхо гIа а боакхкхаш юхавоалвелар из.

Зайпал лакхарча дегIара вар. Цунна гIатуллача тишъеннача морача кийио кхы а лакхарIа хетийтар из. Юкъах уллар йоккха шалта. Наьвара маьчеш ювхар когаш тIа. ДегI вийсса леладора цо, зIамигача саго санна.

Урамe тIа воаллаше, бIаргабайра Зайпала юрта згIа йисте цIеноашта юкъе гIолла дIа-са уда нах. Уж деникинцаш бар. Хьаетталора кIура хьаж, топаш ювлар.

Зайпала сихдир борал. Повкъара дIа а ваьнна, бешара беша воалаш ваха дIаэттар из шин коа. ЖIали, геттар гIаддаха. Iимадаш а еш хьайзар шин да бIаргаваьна. Шера накха а болаш доккха кIай жIали дар из. Бенечо деннадар из Зайпала. КIаьнг долаш-м цох кштта жIали хург ма дий аьнна дага а дацар. Цхьабакъда, ха дIаяхар, цхьан кана бIаргех хий Iоухаш, наткъараш а йоахкаш хинначa кIазилгах цийсдевна жIали хилар.

— Бора, Бора, — аьнна, из хьаьстар Зайпала.

— Борзо, хьалхара цин гIод лаьтта Iо а дила, цIог достадир. Качара зIы хьа а яьстe, из мукъдалийтар Зайпала. ЖIали, коа наIаргa Iоледда, чIоагIа Iаха а Iаьха, тхьовра сенна цIог а дестадеш, юкадера.

Шин цIенах гIеххьара бIарг а теха, коара араволавелар Зайпал. Бора цунна тIеххьа доладеннадар, цхьабакъда, цо юха эккхедир из.

Малх чубизабар. Баьдцерзаш латтар. Шаьхки дистта топаш юьла кълар маьждиг долча оагIорахьа. Зайпал юхаcцар. «Iадлопа цIагIара ду-кх из доя», — аьнна, хийтар цунна. Ше вича гIоне цу юрта ваьача Зайпала, шедола дIа, шевола саг вовзар. Iадлов вар шин къаенна вайа кхоабаш ваха эIамига саг.

ТОП балама тIара Iо а яийна дике тIа цIелг а билла, сихка коа дечахьа дIаволавелар Зайпал. Локвгача карта тIех а ваьнна, Iадлопа беша ваьлар из. Цу хаьна Зайпала бIаргабайра лоалаха дагIача цIен тIеххьашка гIолла тебаш варгIа вии салтен цхьа эпсари. «Гобе дага ба-кх уж, — ваьна хийтар цунна. «Шоана хетар а хургдац хила-м». Аьтта го лаьтта а оттабаь, хьожаь топ ялийтар Зайпала. Элcар вежар тепча бера дIа а йодаш. Цу минута юхаураийккхар из, салташа шинна оагIорахьара аьнна, водаваь, цIен тIехьашка ваьккхар. Зайпала туг кхессар. «Эг, да ма хьаккхаргац», — аьлар цо, шин пулгашта IотIа а хьежа. Дагахьа раьзи вар из ше цунна чов мара ца яь. ЦIаккха саг вийна вацар Зайпал. ХIанз а йолларгьяцар цо топ бе, кхы сатохе а ца могаш елла мара. Деникинцаш кънза бар. Шеоола саг шоай дезалах, цIеноех, дега мел дезачох ваьккхавар цар. Нах лоамашка хьалъухар, низ хьовIашагI а теха, юхабаккхар духьа. Зайпала ховра, из тешар деникинцашта дукха ца гош боагIа бекхам бергболга. БIехале мотт баккха безаш дар. Цудукьа эпсар ца аьнна хьожиявр Зайпала топ. ХIаьта а... цо ше дика кхетадацар шин дег чура дер. Из еча уйдешех ваьккхар цу хана аьнначa толо. Пхо кхийтта кий чуера Зайпала. Iовийрза на хьа а кийла, ведав цIагIа чуийккхар из. ВоагIар малав ца ховш. тоха дагахьа айнь топ. Iохийнар Iадлопа.

— Ай, хьо мишта висав юрта! — цецваьлар из.

— Мичахь хила везар со, зIамига

саг, — аьлар Зайпала. — Сох-м фу кхерам бар Iийча а ца Iийча а, цхьабакъда, хьо мишта висав цIаIа? Берригаш дIа ма бахабий.

— ТIом болалуча хана укхаза вацар со. Сай наха царна кIалийсай мотташ венавар со. ХIа, тIакхачачагIерт цIий мергаш, — кора дIатIа а ваха, шозза топ ялийтар цо.

ШагIера арабайлар уж. Бокъонца баьлийрзар. Сигала хьувзача кIура юкъе гIолла хьабIаргагора седкъий. ЦIеноши доагаш дуьллача алаша сийрдайоалар юрт. Беша гIолла сиха хьабоалабелар уж.

Шаьхка отара тIехьашкира хьадухьал лийлар царна массекъ салте. Царех наI говраца вар. Iадлопо топ аьньар, цхьабакъда, лиг оза кхензар цун. Говраца кхинаьчо тур теха вожавир из. Зайпал цар каравигер. Топи шалтен дIаяккхар.

— Штабе дIавига из, — аьлар эпсара, говр хьоззаь юха тIа а йоалаяь. — Цо хьаргIа йайга партизанаш мичаб. Массаварг ма тIо. шикъ вахача тоъаргва. Хьоа, хьоа, — шине салтечоа шин цIий доалла тур IотIаьеккхар цо. — ХIаьта цо, — воклаpьа дIатIавийрзар из. — кхы саг висавий хьажа цIагIа. Са чу а доаллаш адам ма диталаш укх юрта.

Эрсий мотт дика ца хой а, цо мел аьниар кхетадир Зайпала.

Эпсар говр хаьхка вахар.

Ше урамагIа Iовоалвеш, доагача цIеношка дIа-са хьежар Зайпал. «Якъуба дар а доаг, — йоахар цо дагахьа. — Лотадаьа Мухтара цIа а. ХIаьта Тухана дар даьга даьннад. Йокъ мара йисаеш. Миска, мишта а вахар из хала».

«Сабар!» — аьнна, тIехьа даьннача цIогIо йохайир Зайпала уйлаш. «ХIа, — аьнна хийтар цунна, — со гаьна вига дага а бац ераш-м». Шортта юхавийрзар из.

— Волле, ваха мукъа ва хьо, — аьлар цхьан салтечо.

Лаха тIа цIелг а билла айнь топ а йолаш латтар из. Зайпал теманзар. «ТIехьашкар гIатоха воал-кх из. — аьнна, хийтар цунна. — ТIехьашкаьар сенна тох, тIьалхаркахьар тоха мегаций».

Зайпал меттахьара валензар.

— Антон, фу де гIерт хьо? — цецваьлар вож салте. — ДIавалийта-м валлац хьо из?

— Воалл, — аьлар Антона.

— Сона массалана ховра хьо телeшаме воашилга, — аьлер салтечо. — хIаьта ер-ж из айса дохийтаргва хьона ваха велача.

Топ аййир цо.

— Тохал хьо вухье, — аьлар Антона, шин топ цунна тIа а хьожаь.

— ХIапз мишта дуаца ваьнпав хьо. Дика ца хIаьта, хьожаргда вай, — салте юхавийрзa волавелар.

БОКЪОНЦА ше мукъа витанга хайча. Зайпал шин махулла саха беша ийккхар. Говра тета деза, наьза коа чу а яйрза, отара чу дIалечкъар из. Говр сецар. ЧIоагIа гIараш йора наьккъа тIа. «Большевик! Большевик!» — яхаш, детта цIогIа хьехозар Зайпала. ТIаккха тепча яьлар. «Хьо фу деш латт! — юха а цIогIа даьлар. — Аз вургва хьо, из Iе дIавохийте!». Говраца венар вахар.

Тепча яьлча, дог тохаделар Зайпала. Ше фу дича бакъахьа да ца хоаш, цхьан метте латтийсар из. Коа когий таташ хезар Зайпала. Iовийрза лаьтта гIолла шин кулг хьекхар цо. Iерж йоаташ укха бел корайир цунна. Из хьабе а елла, наIара юхе ладувгIаш дIаэттар Зайпал. Салте, топ хьалха а лаьца, шортта гIа а боаккхаш вена хьачуваьлар отара чу. Кулг юха а дахийта керте тIа лоастаяь бел теха, вожавир из Зайпала. Цун топ хьабе а елла араваьлар из. Гонахьа холуш саг вацар. Карта юхе гIолла тебаш, тхьовра ше ца вовзача салтечо мукъаваллийтача моттиге юхавахар Зайпал. Са унзара доахкo ер юрта ю гIараши хIанз а тIехь кагъ-юкъе лелхача топий таташ. ГIайгIаве узамаш хора жIалеша. Наггахьа, цхьаннк кхерайий чIоагIа Iахар котамаш.

Наькъа йисте удаш саг бIаргавайра Зайпала. Сиха цунна дIатIевахар из. Из вар Антон. Гаьнадоаццаш, доагача цIенах урагIа ухача алано сийрдайоахар цун цIеш хьалъйиза къоне юхь. Пхо кертах кхийттабар. Лаьтта гора этта, цун накха тIа дерг а дилла, леанйгIар Зайпала. Антон садоахаш вар. Йоккха саг гIаддахар.

— Далла ба хоастам, — элер цо.

Из хьанархIа а велле, юхаволавелар Зайпал. Салте веза вар. Ше хиннача коа чувера Зайпал. ШагIа дIачуваккхар цо Антон. Кора юкъ поалара тIа Iовиллар. Цул тIехьагIа хий дена доарахочув юкъе кортех диллар. ЦIева цхаьцг а дена дIабийхкар корта. Чов кхераже вацар. Пхо эIамига керта тутий а лоацаш гIолбаьана дIабахабар.

Антон синкъетам чу вера.

— Хьо ма из, — элер цо, кIир

веина Зайпала бIаралъежаш цхьа юкъ а цьихха.

— Ва-те, — велакхьежар Зайпал. — ХIанз дикагIа хетий хьона?

Антона жоп делензар. ЧIоагIа цхьан хIаман уйлаеш уллар из.

— Майра вихьар хьо со дIавахийта, аьлар Зайпала. — Хьона хьан техар? Говраца хиннача техарий?

— Техар.

Юха а сатем эттер цIагIа.

— ГIатта могаргдий хьона? — хаьттар Зайпала. — Лоамашка хьалдахача бакъахьа да вай. Тха бараш берригаш цага ба.

— Хьожаргва гIатта, — поалара тIа урахайра из. Корта дIа-са оагабир цо. — Наьха болаш санна хет. Топ хьайийца, ваха кийчелар Зайпал.

— Доах вай, доах, — гIеттар Антон.

Бешамашка гIолла бевкка, сага ца гуш, Зайпала коа кхаьчар уж. Коа юкъе дийни уллар жIали. ЦIен неI йийза яр, кораш лохадаьлар. Зайпала лаьтте туг кхессар.

— ЖIалеш, — аьлар цо.

Говра тата хеза, горинга тIехьашка Iотебар уж.

— Хьона тепча теха эпсар ва из, — аьлар Зайпала, говра баьре юхе хьатIакхаьчача.

Цхьа го лаьтта а оттабаь, хьожаь топ техар цо. Цхьабакъда, дIакхетанзар. Вокхо говр тIаьнашка а оттаяь хIуминIара чура тепча яьккхар. Зайпала туг кхессар лаьтта.

— Дайна даларе бакъахьа дар са бIаргаш, — аьлар цо, чIоагIа халахеташ—мерш кIал латтача цох дIакхетанзар-кх са.

— Хьаьл сога. — Зайпалагара топ дIаийцар салтечо.

ЦХЬАТАРРА аьлар Антона топи эпсара тепчеи. Зайпала бIаргавайра эпсар юхаарккъал вожаш. Шин че лаьцар Антона. Кога лийта чу бнса, тенхавеш эпсар а воллаш, царна юхе гIолла тIехьийкхар говр.

Антон горинга хьалхашка Iогора вахар. ТIаккха мара хаьзар Зайпала, из лозаваьга. Антон дIавохалургволаш вацар. Зайпала сихвенна шоаш доа даьча моттига гаьна ваьккхар из. Даьга даьннача Тухана цIен коа вахар из. Антона вкъа мотт еппар, юха синкъетам чу воагIар. Хари луьра.

Тухана коа подвал корайир Зайпала. Шин чоккий кIалтесса Антон подвала юхе Iоиллар цо. Ше вита цхьаннахьара мотти, юрагIен, гIайбен дерз. Уж хIамаш подвала чу дIаннйс а яь, доарахо Iочуваьккхар цо.

Шин дин бийсен даьккхар Зайпала деникинцашта карахчача юртара ара ца воалаш, Антонага хьожаш. Бийсан мара араваланар из. Шин махулла доаpехочоа гIо хургдола хIама де гIертар из. Цхьабакъда, Зайпала даьчох хIама хилланзар. ХIара саьата гIеллуш, IажагIлуш латтар Антон. Пхо ара ца боалаш дегIа чу баллийсабар. Зайпала бIаргашта гуш лек латтар эIамига саг.

КхоалагIча дийнахьа Iурра уйахо кIеззиг дикагIа хилча санна хийтар Зайпала. Цхьабакъда, дакъаш бос бар цун юкъа тIа хиннар. Антон вахарг ца килара бокъонца дог диллар Зайпала. Цудукьа из мичахьар вена фу саг ва ха велар из.

— Антон, мичахьар ва хьо? Дай мичаб хьа Iеш? — хьаьттар Зайпала.

— Дайи? Дай баь са, хIаьта ва-м Ворошежера-ва со.

— Дай байлла Париже бахаб са. — тIатехар цо, йист ца хулаш цхьа юкъ а яьккха.

— ТIаккха... воша-йиша дий хьа?

— Йиша яц, воша-м вар... Аз вийна эпсар... вар са воша.

Из шийна хьахезача, да техача санна латтийсар Зайпал. Харш луйхьогI ер аьнна хеташ, Антона бIаракхьежар из. Цун бIаргаш дайча кхетадир Зайпала, цо аьнар бакъдолга.

Цу дийнахьа юрт мукъаьяккхар партизанаша. Нах юхабаьлкар. Цу дийнахьа велар Антон. Зайпала, шийца нах а болаш ваха, дIавеллар из юрта араха гувна тIа. Ше хьадаь дика нажа чурт дегIар цо боарза керте. ХIаьта чурта тIа, йоазо хоа саг а воалаваь, «Большевик» аьнна, кхьа доаш яздайтар.

40 тIий

Лакхлуш, шоай доазонаш шердеш я советски городаш. Дукхача хана хил дехьа ювла езаш тур цар. Хана дола гIаьш тexк, царна меттел аьшкабетонни хоза тIаьш техк.

ХIана 40 гарга тIий туллаш латт Российски Федераце горгашка, аьнна хоам бир ТАСС-а корреспондентага РСФСР коммунальни боахама Министерстве.

Дукха ха йоаллаш дока хьисаперча аз километр дIахкача тIаьво Бийска (Алтай) центраца нийзар цун хил дехьара дакъа. Городашкара наькъаш нийсдаь Почеперча (Брянски область) Сегежерча (Карельски АССР) тIаьша.

Шу чакъзалехьа хьалдаь даха лаьохIад Иркутскера, Буера (Костромски область), Бугурусланера (Оренбургски область), Старинера (Калинински область) Чигера, Чебоксарашкара тIаьш.

ХIаьта 1965 шера Саратове, Горьковe, Ростове-на-Дону хьалдаь дарга цу тайпара тIаьш гиганташ.

(ТАСС).

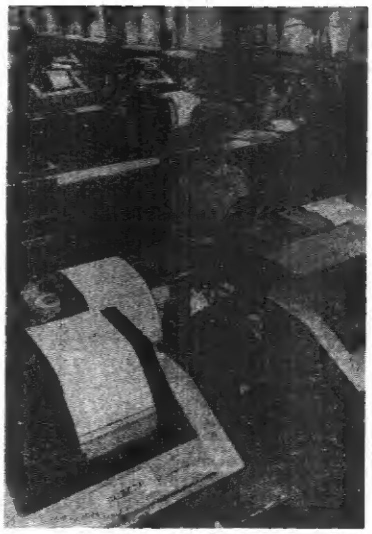

Октябрь бутт чакхбоаллаш боаррамагIа метеорологически информаци дIа-хьа ийцар Москвеучен Вашингтонерчен дунен метеоцентрана.

Погода графически карташ дIа-хьа ец центраша юкъе аьча соглашенега хьежжа. Дукхьахарча бувзама каналашка гIолла дIа-хьа ийду тIалаттача погодах дола прогностически карташ сводкаши.

Советски специалисташа чIоагIа доархIам бу дунен шин метеоцентра юкъе информаци боаррамагIа дIа-хьа эцаш хилара. Дукха па гош цахадаш информаци гулъе йиш хургьа деррига дунен тIара атмосферен погодeн малагIча хьала тIа а хоргIелаш.

Сурта тIа: СССР Министрий Советерча гидрометеорологически служба Берттерча управление Берттерча метеорологически центрера Москва—Вашингтон—Москва яхача лине тIа метеосведенеш дIателаши хьаийеши йолча телеграфа участниех цаI.

Н. Максимова сурт. АПН. 1964 ш.

ДНЕПР ДIАКЪАЙЛАД!

КИЕВ, 4 ноябрь. (ТАСС-а корр.). Таха Днепр дIакъайла баьннаб Киевски - комсомольски ГЭС-а гIишлоцей. Хи тIа гIишла тIий ца туллаш дац балхаш. Кердача методах пайда эцаре йиш хилийтар операци аттагIеи рузкъай кхомбеши чакхъяккха.

Шу доладеннача юкъе дена шерра яхь яьржар гидрогIишлонхоша юкъе Днепр дIакъоалача дакъа дода бокъо ийккхар духьа. Из бокъо яьнкхар шоферашa В. Луценко, Н. Каменко, Н. Князева, бульдозеристаша В. Пинчугина, В. Бацура, кхычар. Уж бар хина штурм болаьраш а. Сурта чу оттара хьалхара иттаж кубометраш тIоа гIумв чутехачуз тIехьагIа бахха иоъеньар лен-сарвараш.

Днепр дIакъовацра оттаьча проекташ оттадьр ма дин ма бийсен хар. ГIишлонхоша цхьайта саьхьата кхочаийбар из болх.

ХРОНИКА

1964-ча шера хьункъал чутуьхаш болх дика вIайтIехьбаьккхара а хьинаре къахьегарах а Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен граматаш еннай:

Къахьегама Цlеча Байракха орден делаеча Грозненски мехкдаьтта института, Нохч-ГIалгIай Наччахьалкхен педагогически института, Грозненски химико-технологически техникума, Грозненски мехкдаьтта техникума, Нохч-ГIалгIай педагогически училищана, Ваьсарен зооветеринарни техникума, Серноводски мотбозхъа техникума, Шалиновской мотбозхана техникума, Грозненски кооперативни техникума, Грозненски статистически техникума, Республикански медицински училищана, Гудермесски педагогически училищана.

• • •

Дукхача шерашка партийни организацешка хьинаре болх бараш вошаткъен ятт шу дизарца хувзаленна Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума граматa еннай Лиднева Анна Трифоновнайна — КПСС Грозненски горкома инструктора.

Ираз долаш, Iымерза бахаш ба вай республикера дукхача къамех бола къахьегамхой. Цар вахара хьалаш дика хилийтара шерра-шера хьалду вай мехка бIаьш, эзараш вIаштIара даь цIеноши, бериш бешаш, школаш, больницаш, ишта кхы дукха гIишлош.

Сийлахь-боккхача Октябра 47 шу хузача дена дукхача дезалашта йоккха дега гIоз хиннай — керда квартираш еннай царна. ГIадбаха ба тахан Грозненча Ленина улицагIа, Катаяма цIерахча поселке. ишта кхы дукхачанаьа керда квартираш еннараш.

ЧIоагIа раьза ба Катаяма цIерахча поселке «Чечингсельстрой» хьаладаьча 32 квартира чуйолча цIенойла бола хайнараш. Тахан шолла цIей да «Чечингсельстрой» машинопрокатни база экскаваторщика Слотников Борис Ивановичa дезала. Ильича лампаш сега, газ, паровой отоплени йола квартира еннай цунна. ГIадъяха я цун сесаг Люба. Из Грознерча мебельни фабрике лаборанткалла болх а беш сайнийнарча боллой-каткрхой кIелагIча классе деш а. ЧIоагIа раьза я шоай кердача вахара кар ялх шу даьнна йиIиг Ирина а.

Из тамаш яц! Вайшига наст-наста хуъ уж тайпа хIамаш. Тахан, дезача денга, кердача вахарца дакъала бувларгба вай уж.

Сурта тIа: Катаяма цIерахча поселке хьалдаь керда цIеноши.

Р. МУЦОЛЬГОВА.

И. Плиева сурт.

Цхьа дохал санна барт тайна. Безаме, цIано [illegible] бах Нохч - ГIалгIай [illegible] [illegible] Дохьен тайп-тайпанчу маьнах бола студенташ. Уьш, [illegible] — Дукха дукха езаро, [illegible] [illegible] гIирсийн уж. Укх сурта тIа шена гу (ардехьара аьтто) [illegible] [illegible] Гудаев Iайшат, [illegible] Сарисова Зайна, [illegible] [illegible] Алиев Хьченна, Бевна Муса, ГIалгIай Угу[illegible] Мадина, Сункиев Мурад, Сайдаев Ваха.

В. Данелия сурт.

ШЕРЛУ ПИЛМАХОЙ МУГIАРАШ

Укх деношка Дагестанерча Г. Цадаса цIерахча историн, меттан, литературин Iилма-тохкама институте исторически Iилмай кандидат хилара йолча диссертацеца защита йир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара Б. Б. Габисова. «Нохч-ГIалгIайчен партийни организаци коммунизм хьалъечуй моральни кодекса уйланца къахьегамхой хьалкхебара тIехьа» яхача теман болча балха тIа дукха хьахьийтад цо. Вай республикерча къахьегамхоша беш бола боккха политико-кхетаме болх бувц автора. Марксизма-ленинизма, текущи политика документех а, КПСС Программах, моттигерча материалех пайда а эцаш цо. Габисова хьаьекхаб вай республикерча партийни органаша, культурно-просветительни учреждениеша укх тIеххьарча шерашка бу болх. Цо. Габисова шин диссертаце тIа керда декхараш оттадаьд вай республикерча партийни организацешта хьалхашка, хIаьта уж кхоачашдара наькъаш белгал а даьхад.

Б. Б. Габисова балха боккха практически а Iилман а доархIам ба. Цун лаьхта мах баьб Дагестана историн, меттан, литературан Iилма-тохкама института Iилманхоша, специалисташа. Берригаш раьза а белаш исторически Iилмай кандидата степень еннай цунна.

• • •

Саидов СаIида Ахьмада дезала доккхаенна цIей да—Сийлахьбоккхача Октябра 47 шу дузаш цIей деадеш Бакура ер телеграмма ера: «Дег тIара даьккъала дувц аха шо шун воIа Iаддал-ВоахIаца — иттара хьалхарча нохчочо технически Iилмай кандидата цIи яккхарах. Энергетика кафедра коллектива цIерах профессор Кулиаде».

...1957-ча шера тIехьика Фрунзера политехнически институт а яьккха Нохч-ГIалгIай республике цIавера Iаддал-ВоахIап. 1962-ча шерага кхаччалца «Октябрьнефта» тресте болх бир цо.

...1962 шу. Iаддал-ВоахIап дена вода Бакурча Азизбекова цIерахча мехкдаьттаи химен институтерча аспирантуре. Кхаь шера лабе беза болх шин шера яз а баь тIехьика защита йир цо «Инструмент хьалъайеш электрически привод йола буровой лебедка динамически режимашта тохкам бар».

Тохкамаш даьча къоначa совсхатела карагIдаьнна доккха хIама да из.

К. ЧОКАЕВ.

МАТЕМАТИКИЙ ДИНАСТИ

Барайтта шу даьнна эIамига саг волаш вахар тIем тIа Остап Парасюк. Наькъа дехабеча рицкаж яхача тIорнига чу кружкаца, Iагана, салтечун маькха чIегIагана цхьана ядар... «Даккерча математика ладдаш». Дешобиллачех цIавеначуз тIехьагIа Львовски университет йисте а яьнна Украина Iилмай Академе математика Института болхло хилар эIамигача сагах. ХIанз УССР Iилмай Академе академик, цу институтa ректора заместитель ва Остап Парасюк. Цун балхаш довзаш да дунен дукхача мехкашка. Шоаьтта шу даьннача Iилмахочох книжкаш яздаьа. Цун кIи хIалаха а энциклопедийна юкъедахай. Доккхий толамаш даьхад Iилманхочун цIанагIа бохча вежараша а: Лев — математически Iилмай кандидат — Львовски полиграфически институте болх беш ва, Евстафий Львовски университете хьехаш ва. Из а ишта математически Iилмай кандидат ва. ХIаьта академика иттара эIамагIа бола вежарий хIанз а дешаш ба. Пхьанне кастта йистейоаккхаргьа университета механико-математически факультет, шоллагIвар математика хьехаро а заочно дешаш а ва.

(АПН).

ЧЕРНОМОРСКО-БАЛТИЙСКИ ХИ ТIАРА НИКЪ

Днепрга, Припятага, Неманга гIолла Iаьржен Балтийски фордаш вIашагIхоттаргдолаш бола хи тIара никъ билларa кийчо е йолаьй. БССР Госплане (Белорусе гIолла чакхдаргда кердача хIоарача хин система дикка доккха дакъа) вIашагIъехлай хьалбергболча гIирса деррига технико-экономически дешаш чулоацаш йола къаьстта комисси. «Советски Белоруси» яхача газета корреспондентага ше еннача интервью тIа комиссе председателa Тюльпанов Анатоле йоах, Черноморско-Балтийски хи тIарча наькъа параметраш Волго-Балтийски канала ярaш санна хургьа. Iаьржача форда тIара Балтийски форда тIа а юха а ухаргда доккхий форда кемаш. Керда никъ боккхача доархIаме ба Белорусе экономика дIахо айяра, мелиораци чакъьоий боахаи дегIабоалабара.

(АПН).

Редактора зам. А. А. МЯКНЕВ.

ЛадувгIа

РАДИО: 7.10 — «Сенах лаьца яздy «Грозненский рабочий» газето. 7.20 Хоамаш. 7.40 Москвера трансляци. 8.15 «Ленина никъ» газета оагIонаш тIара. 8.25 Ашараш. 8.30 «Сердало» газета обзор. 8.40 Ашараш. 16.00 Сийлахь-боккха Октябрьски социалистически революци хинна шовзткъе ворхI шу дизаpа хетаь Грознерча къахьегамхой демонстрацех йола отчет (эрсий меттала). 16.12 Ашараш. 16.20 Сийлахьбоккхачa Октябрьски социалистически революци хинна шовзткъе ворхI шу дизара хетаь Грознерча къахьегамхой демонстрацех йола отчет (гIалгIай меттала). 16.32 Ашараш. 16.40 Сийлахь-боккхача Октябра шовзткъе ворхI шу дизара хетаь Грознерча къахьегамхой демонстрацех йола отчет (нохчий меттала). 16.52 Музыка. 17.00 Москвера трансляци.

У К В: 9.00 «Дуне цецдаьккха итт дз» яха радиокомпозици. 9.35 Художественни дIадешар. «Дика» яхача Маяковски позма тIара дошъош. 10.40 Эстрада илли, халхара ашараш яха концерт. 11.35 «Сатиреи юмори» яха передача. 19.00 Дезача деной сийрийнара концерт. 20.10 «Партехи, Ленинахи, Даьненахи» долча иллей концерт. 20.40 «Бакъдаь» яха радиопостановка. 22.25 «СибрегIарча композиторий иллеш» яха концерт.

Хьежа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 10.00 Грознерча къахьегамхой демонстраци. 18.20 Передача программа. 18.25 Октябра байракха кIал. 20.25 Дезача деной концерт. 21.55 Передача программа. 22.00 «Иреза ди» яха художественни фильм.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Цlеча фронтовикий улица, 13. Телефонаш: редактора — 2-41-22; редактора зам. — 2-07-01; бехктонхама секретаpа — 2-45-48; партийни вахарен ир [illegible], юртбахамa, письмой отдел — 2-25—72; корректорска — 2-00-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 13. Телефоны: редактора — 2-41-22, зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72; корректорской — 2-00-20.

«Грозненский рабочий» издательство типографи. Революци проспект.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий». Проспект Революции.

СФ02276. Заказ № 6372.